

วิจัยลีลาในกวีนิพนธ์ไร้ฉันทลักษณ์ : หนังสือเรื่องไม่มี
หญิงสาวในบทกวี ของชะการ์ียยา อมตยา

The Analysis of Speech Styles in Free Verse
Poetry : Sakareeya Amataya' s “There Is No
(Young) Girl in Poetry”

นางสาวนันทฉนิตา วารีปาน
นางนพสรณ์ แดงวิชัย
นางสาวลักขณา รุ่งโรจน์

โครงการวิจัยจากเงินกองทุนส่งเสริมงานวิจัย
คณะศิลปศาสตร์ ศูนย์สุพรรณบุรี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุพรรณภูมิ

พ.ศ. 2558

วจนลีลาในกวีนิพนธ์ไร้ฉันทลักษณ์ : หนังสือเรื่องไม่มีหญิงสาวในบทกวี ของชะการ์รียา อมตยา

นางสาวนัทภณิตา วารีปาน
นางนพสรณ์ แดงวิชัย
นางสาวลักขณา รุ่งโรจน์

สาวพ.
มทร.สุวรรณภูมิ

โครงการวิจัยจากเงินกองทุนส่งเสริมงานวิจัย
คณะศิลปศาสตร์ ศูนย์สุพรรณบุรี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
พ.ศ. 2558

บทคัดย่อ

การศึกษา วจนลีลาในกวีนิพนธ์ไร้ฉันทลักษณ์ : หนังสือเรื่องไม่มีหญิงสาวในบทกวี ของชะการ์รียา อมตยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ลักษณะวจนลีลาในกวีนิพนธ์ หนังสือเรื่อง “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” ในด้านการใช้คำ ด้านการใช้ประโยคและด้านการใช้ภาพพจน์

โดยศึกษาผลงานของชะการ์รียา อมตยา ที่ได้รับรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2553 จำนวน 36 บท แนวทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์คำ ใช้เกณฑ์ของชำนาญ รอดเหตุภัย และใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ภาพพจน์ ของ คณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ชะการ์รียา อมตยา ในด้านการใช้คำ ผู้เขียนมักใช้คำที่มีลักษณะเป็น คำนามธรรม รองลงมาคือการใช้คำแสดงอารมณ์ คำรูปธรรม คำภาษาต่างประเทศ คำที่มีความหมาย โดยนัยและคำต่ำหรือคำหยาบ ตามลำดับ ส่วนในด้านการใช้ภาพพจน์ชะการ์รียา อมตยา มักใช้ภาพพจน์ บุคลาธิษฐานมากที่สุด รองลงมาคือ การอ้างถึง ตามลำดับ

สาวพ.
มทร.สุวรรณภูมิ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
สารบัญ	ข
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
ความหมายของกวีนิพนธ์	5
รูปแบบของกวีนิพนธ์	5
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกวีไร้ฉันทลักษณ์	6
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวจนลีลา	9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา	13
เอกสารที่เกี่ยวกับการใช้คำ	13
เอกสารที่เกี่ยวกับการใช้ประโยค	16
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้โวหารภาพพจน์	18
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์วจนลีลาและการใช้ภาษา	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกวีนิพนธ์	22
บทที่ 3 วิธีการดำเนินโครงการ	24
ประชากร	24
ขอบเขตของโครงการวิจัย	24
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
เกณฑ์ที่ใช้ในการวิจัย	25
การเก็บรวบรวมข้อมูล	27

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอ	27
บทที่ 4 ผลการวิจัย	28
วจนลีลาในด้านการใช้คำ พบลักษณะการใช้คำ	28
คำที่มีความหมายตรง	28
คำที่มีความหมายโดยนัย	29
คำแสดงอารมณ์	29
คำเลียนเสียงธรรมชาติ	31
คำมีศักดิ์	32
คำรูปธรรม	32
ค่านามธรรม	33
ศัพท์บัญญัติหรือศัพท์เทคนิค	35
คำเฉพาะกลุ่ม	35
คำแสลง	35
คำภาษาตลาด	35
คำต่ำหรือคำหยาบ	35
คำภาษาถิ่น	36
คำภาษาต่างประเทศ	36
คำภาษาหนังสือพิมพ์	37
คำภาษาพานิช	37
คำพวน	37
คำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ	37
คำย่อ	37
คำเลียนเสียงพูด	37
วจนลีลาในด้านการใช้คำ พบลักษณะการใช้ภาพพจน์	37

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
อุปมา	37
อุปลักษณะ	40
บุคลาธิษฐาน	40
อติพจน์	42
นามนัย	43
สมญานาม	43
ปฏิทรรศน์	43
การอ้างถึง	44
การซ้ำคำ	45
ปฏิบัติพจน์	46
การเล่นเสียง	47
ศัพท์พจน์	48
สัญลักษณ์	48
บทที่ 5 สรุปลผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	48
สรุปลผลวิจัย	49
การอภิปรายผล	50
ข้อเสนอแนะ	51
บรรณานุกรม	52
ภาคผนวก	54

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผลงานวรรณกรรมในปัจจุบันมีอยู่อย่างหลากหลายให้เลือกอ่านทั้งที่ได้รับรางวัลเป็นที่ยอมรับและไม่ได้รับรางวัล แต่ถึงอย่างไรในทุกผลงานย่อมมีคุณค่าที่แตกต่างกันไปตามสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อและหากจะกล่าวถึงงานวรรณกรรมที่มุ่งนำเสนอแนวคิดที่สะท้อนสภาพต่างๆ ของสังคมที่มีลักษณะโดดเด่นในเรื่องของการสรรคำในพื้นที่ที่จำกัดแต่สามารถสื่อสารได้อย่างหลากหลายงานวรรณกรรมประเภทนี้นั้นก็คือ กวีนิพนธ์

กวีนิพนธ์ถือเป็นงานประพันธ์ที่ต้องใช้ศิลปะการถ่ายทอดเป็นงานเขียนบันเทิงคดีประเภทหนึ่งที่มีการสร้างสรรค์ความงามด้วยตัวอักษร เสียง จังหวะ ลำนำ ใช้ถ้อยคำน้อยแต่กินความมากหรืออาจสื่อสารเป็นสัญลักษณ์แทนบางสิ่งบางอย่าง มีจินตนาการและความสะเทือนใจสูง กวีนิพนธ์มีความแตกต่างจากงานเขียนบันเทิงคดีประเภทนวนิยายและเรื่องสั้นตรงที่กวีนิพนธ์อาจมีการใช้ถ้อยคำอย่างมีลักษณะเฉพาะ มีลักษณะตายตัวในด้านจำนวนคำ จังหวะ เสียง สัมผัส หรืออาจยืดหยุ่นไม่กำหนดแน่นอน แต่ก็พอจะมองเห็นการวางกรอบการแต่งที่เป็นรูปแบบเฉพาะต่างจากการเขียนความเรียงทั่วไป(ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2555 : 3)

กล่าวถึงกวีนิพนธ์คนทั่วไปอาจเข้าใจว่าเป็นงานประเภทเดียวกับงานร้อยกรอง ภาควิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากรได้กล่าวไว้ในหนังสือวรรณรูป(2555 : 4) ว่า ในความเป็นจริงกวีนิพนธ์อาจเป็นงานประเภทร้อยกรองซึ่งหมายถึงงานเขียนที่มีฉันทลักษณ์เป็นกรอบกำหนดในการแต่ง เช่น คณะวรรค จำนวนคำ สัมผัสนอก คำเอกคำโท เป็นต้น นอกจากร้อยกรองแล้วกวีนิพนธ์ยังรวมไปถึงร้อยแก้วซึ่งเป็นงานเขียนที่ไม่มีฉันทลักษณ์หรือข้อกำหนดกรอบบังคับใดๆ ในการแต่ง แต่เป็นงานที่มีการสรรคำการใช้จินตภาพ การใช้ความเปรียบในการแต่งเพื่อให้งานนั้นมีความประณีตงดงาม ดังที่ในอดีตมีการเรียกวรรณกรรมร้อยแก้วบางเรื่องว่ากวีนิพนธ์ เช่น พงศาวดารจีนเรื่อง สามก๊ก ฉบับพระยาพระคลัง(หน) หรือวรรณกรรมพุทธประวัติเรื่อง พระปฐมสมโพธิกถา พระนิพนธ์ในสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส เป็นต้น ด้วยเหตุนี้อาจสรุปได้ว่า งานใดที่จะเรียนว่ากวีนิพนธ์ได้นั้น จึงมีได้อยู่ที่ฉันทลักษณ์ซึ่งเป็นกรอบกำหนดในการแต่งเสมอไปแต่กวีนิพนธ์นั้นเป็นการใช้คำให้สื่อสารความรู้สึกนึกคิดของผู้ประพันธ์ให้ได้ผลอย่างประณีต ละเอียดและสุขุมที่สุด คือการใช้คำเต็มคำ

ดังนั้นงานประพันธ์ประเภทร้อยกรองบางชิ้น แม้จะมีการวางกรอบการแต่งตามฉันทลักษณ์ แต่ไม่อาจสร้างความรู้สึกรู้สึกนึกคิดที่เป็นภาพชัดเจนได้หรือสร้าง รส แห่งภาษาได้ งานนี้อาจเป็นเพียงงานร้อยกรองธรรมดาที่ไม่ถึงขั้นกวีนิพนธ์ก็เป็นได้

หากกล่าวถึงนักประพันธ์กวีนิพนธ์ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับก็มีหลายคนและโดยส่วนใหญ่ก็จะเป็นงานกวีนิพนธ์ที่เป็นลักษณะของกวีนิพนธ์ที่มีฉันทลักษณ์ แต่ถ้าหากกล่าวถึงกวีนิพนธ์ที่ไร้ฉันทลักษณ์คนส่วนใหญ่ก็จะรู้จัก แจ่ม แจ่มแจ่ม จะมีการแต่งกวีนิพนธ์ในลักษณะของบทกวีไม่มีฉันทลักษณ์ หรือเรียกอีกอย่างว่าร้อยกรองแบบอิสระจากกฎเกณฑ์ทางฉันทลักษณ์ โดยภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร(2555 : 5) ได้กล่าวถึงลักษณะเด่นของบทกวีแบบนี้ว่า นอกจากลักษณะทางฉันทลักษณ์ที่แปลกไป แต่งานประเภทนี้จะเป็นการมุ่งเน้นในเรื่องของการใช้เสียงและจังหวะของคำตลอดจนใช้โวหารหรือภาพพจน์ในการสื่อสาร ถ้าจะมีการใช้สัมผัสก็อาจเป็นการใช้สัมผัสที่ไม่มีการวางตำแหน่งที่สัมผัสตายตัว หรืออาจเป็นรูปแบบการวางถ้อยคำที่ไม่มีสัมผัสระหว่างวรรคเลยก็ได้ เป็นการวางถ้อยคำอย่างอิสระโดยไม่ต้องคำนึงถึงกรอบหรือเกณฑ์

โดยนักประพันธ์บทกวีไร้ฉันทลักษณ์ที่น่าสนใจด้วยลักษณะการแต่งบทกวีและได้รับรางวัลเป็นที่ยอมรับในปัจจุบันคือ ชะการีย์ยา อมตยา ด้วยรางวัลการ์ตูนติกวีนิพนธ์รางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2553 ที่ถือเป็นกวีคนแรกที่เป็นที่ยอมรับจากคณะกรรมการการตัดสินรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน(ซีไรต์)(2553 : 92) ที่กล่าวไว้ในหนังสือไม่มีหญิงสาวในบทกวีท้ายเล่มว่า “เป็นกวีนิพนธ์แบบไร้ฉันทลักษณ์แบบอิสระ มีความสอดคล้องระหว่างรูปแบบและเนื้อหาที่มีความหลากหลาย แม้ไม่มีจังหวะของฉันทลักษณ์แต่ผู้เขียนสามารถวางจังหวะคำได้อย่างทรงพลังและสามารถใช้ภาษาที่ทำให้เกิดจินตภาพมีการสร้างภาพพจน์ที่ลุ่มลึก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้การอ้างถึงและปฏิทรรศน์ ในผลงานหนังสือที่มีชื่อว่า ‘ไม่มีหญิงสาวในบทกวี’”

หนังสือรวมบทกวีไม่มีหญิงสาวในบทกวี รวมกวีนิพนธ์ทั้งหมด 36 บท และลักษณะที่โดดเด่นทางด้านการใช้ภาษาที่สะท้อนเจตนาของกวีอย่างน่าสนใจโดย สุกุล บุญยทัตได้กล่าวถึงผลงานชิ้นนี้ไว้ท้ายเล่มหนังสือรวมบทกวีไม่มีหญิงสาวในบทกวี(2553 : 111-112) ได้ว่า “มันคือความคิดที่ถูกตีแผ่ออกมาด้วยฝีมือเชิงการประพันธ์และสำนึกแห่งการใคร่ครวญอันเต็มไปด้วยภาพพจน์ที่ไหวสะท้านของเจตจำนง...มันคือความยากที่ถูกปรุงแต่งด้วยวิธีแห่งประพันธ์กรรมที่ถูกยึดพุงด้วยเจตนาของความงามแห่งการดำรงอยู่” ซึ่งแสดงให้เห็นถึงลีลาของกวีที่สามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความคิดออกมา จนทำให้กวีนิพนธ์เล่มนี้มีความน่าสนใจและได้รับรางวัล

นอกจากนี้บทกวีในหนังสือไม่มีหญิงสาวในบทกวี ยังมีความน่าสนใจในการถ่ายทอดเรื่องราว ภาพสะท้อนของสังคมได้อย่างน่าสนใจ ยกตัวอย่างส่วนหนึ่งจากบทกวีที่เป็นภาพสะท้อนความไม่สงบของ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ผ่านคำพูดของเด็กน้อยในบทกวีที่มีชื่อว่า “สนามเด็กเล่นของหนูจะมีกับระเบิดไหมหนอ”

โই แม่จ๋า
 สีเหลืองแปลบปลาบปนแดงกำฉาน
 มันคือระเบิดประลัยกัลป์ไปรยปราย
 ลงมาบนแผ่นดินของเราใช้ไหม
 ต้นอุงุ่นในไร่จะโดนเพลิงเผาอดไหมหนอ
 และสวนส้มที่กำลังออกผลตก
 จะทันสุกกินในเดือนเราะมะฎอนอันจำเริญไหมหนอ
 นกกระจาบสีครามซึ่งชอบเกาะที่กิ่งมะกอกจะตายไหมนะ
 น้ำพุอันพิศุทธิ์กลางสวนของเราจะเหือดแห้งไหมหนอ
 ดอกตะบองเพชรสีแดงจะเหี่ยวเฉาด้วยไหมหนอ
 โรงเรียนของหนูจะโดนถล่มทลายไหม
 พรุ่งนี้คุณครูจะได้มาสอนวิชาจริยธรรมไหม
 ท้องฟ้าของเราจะแดงและร้อนเป็นเพลิงแบบนี้ตลอดไปหรือ
 โই แม่จ๋า
 สนามเด็กเล่นของหนูจะมีกับระเบิดไหมหนอ
 ซิงข้าสวรรค์ของหนูจะถูกรถถังยิงไหม
 ห้องสมุดที่มีหนังสือนิทานอาหรับพันหนึ่งทิวราตรี
 บทกวีรู้ไบยาศของโอมาร์ คัยยาม
 และสมุดภาพเขียนของเพื่อนเพื่อนหนูจะโดนบดขยี้ไหมหนอ

(ชะการียยา อมตยา, 2553 : 66)

จากบทกวีนิพนธ์นี้จะเห็นได้ถึงการเล่าเรื่องผ่านภาษาที่มีทำให้ผู้อ่านสามารถรับรู้และเข้าใจ ถึงเจตนาของกวีที่ต้องการสะท้อนความรุนแรงที่ไม่รู้ว่าจะสิ้นสุดเมื่อใด ผ่านการใช้ภาษาในกวีนิพนธ์ไว้ ฉันทลักษณ์ รวมไปถึงบทกวีอื่นๆ ในหนังสือเล่มนี้ก็ถูกแฝงไปด้วยเจตนาที่ต้องการจะสะท้อนแนวคิดต่างๆ ของกวีมีต่อสังคมออกมาได้อย่างงดงาม ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิจัยการใช้ภาษาใน

กวีนิพนธ์ไร้ฉันทลักษณ์ “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” ของชะการ์รียา อมตยา กวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน(ซีไรต์)

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะวิจนลีลาในกวีนิพนธ์ หนังสือเรื่อง “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” ในด้านการใช้คำ ด้านการใช้ประโยค และด้านการใช้ภาพพจน์

สวพ.
มทร.สุวรรณภูมิ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกวีนิพนธ์

2.1 ความหมายของกวีนิพนธ์

คณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร(2555 : 3) ได้กล่าวถึงความหมายของกวีนิพนธ์ว่าเป็นงานเขียนบันเทิงคดีประเภทหนึ่งที่มีการสร้างสรรค์ความงามด้วยตัวอักษร เสียง จังหวะ ลำนำ ใช้ถ้อยคำน้อยแต่กินความมาก หรืออาจสื่อสารเป็นสัญลักษณ์แทนบางสิ่งบางอย่างมีจินตนาการและความสะเทือนใจสูง มีการใช้ถ้อยคำอย่างมีลักษณะเฉพาะ มีลักษณะตายตัวในด้านจำนวนคำ หรืออาจยืดหยุ่น ไม่กำหนดแน่นอน แต่ก็พอจะมองเห็นการวางกรอบการแต่งที่เป็นรูปแบบเฉพาะต่างจากงานเขียนทั่วไป

นพพร ประชากุล(2552 : 225) กล่าวว่า “กวีนิพนธ์คือ วรรณกรรมประเภทหนึ่งที่กระตุ้นให้ผู้อ่านพั่งพินิจเนื้อความแต่ละจุดที่เรียงรายไปด้วยจินตภาพอย่างเข้มข้น”

สรุปได้ว่า กวีนิพนธ์ หมายถึง วรรณกรรมร้อยกรองประเภทหนึ่งที่มีทั้งแบบมีฉันทลักษณ์ หรือไม่มีฉันทลักษณ์ เป็นงานเขียนที่เน้นการใช้ภาษาอย่างสร้างสรรค์ อย่างละเมียดละไมให้เห็นภาพ เพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านได้เกิดการคิด

2.2 รูปแบบของกวีนิพนธ์

คณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร(2555 : 4) ได้แบ่งไว้ 2 รูปแบบ คือ

1. ร้อยกรองแบบมีฉันทลักษณ์ เป็นงานประพันธ์ประเภทดั้งเดิม ที่เป็นงานร้อยกรองที่ใช้ฉันทลักษณ์เป็นกรอบในการแต่ง ฉันทลักษณ์ที่ใช้มีทั้งฉันทลักษณ์ตามแบบแผนดั้งเดิมที่สืบทอดต่อกันมาได้แก่ ร่าย โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ซึ่งฉันทลักษณ์แต่ละประเภทยังแยกชนิดย่อยออกไปได้อีกจำนวนมาก และฉันทลักษณ์ที่ดัดแปลงหรือประยุกต์ฉันทลักษณ์ขึ้นมาใหม่โดยอาศัยพื้นฐานจากกลายเป็นฉันทลักษณ์ชนิดใหม่ ในวรรณกรรมเรื่องหนึ่งๆ กวีอาจใช้ฉันทลักษณ์ชนิดเดียวหรืออาจใช้ฉันทลักษณ์ตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปผสมกันก็ได้ ส่วนในด้านการใช้ฉันทลักษณ์ในงานประพันธ์นี้ก็มีทั้งการประพันธ์เคร่งครัดฉันทลักษณ์ตามข้อบังคับและการประพันธ์ที่ยืดหยุ่นไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์นัก แต่ก็เห็นได้ว่ายังอยู่ในกรอบกฎเกณฑ์ของฉันทลักษณ์ รวมถึงการแต่งที่เพิ่มเติมกฎเกณฑ์ทางฉันทลักษณ์ในคำประพันธ์แต่ละประเภทจนกลายเป็นการแต่งกลบทอีกหลากหลาย

2. ร้อยกรองแบบอิสระจากกฎเกณฑ์ทางฉันทลักษณ์(ไร้ฉันทลักษณ์) เรียกว่าการประพันธ์รูปแบบใหม่เป็นรูปแบบการแต่งที่ไม่มุ่งเน้นการแต่งตามข้อบังคับทางฉันทลักษณ์ แต่เป็นการมุ่งใช้เสียงและจังหวะคำ ตลอดจนใช้โวหารหรือภาพพจน์ในการสื่อสาร ถ้าจะมีการใช้สัมผัสก็อาจเป็นการใช้สัมผัสที่ไม่มีการวางตำแหน่งคำรับส่งสัมผัสที่ตายตัว หรืออาจเป็นรูปแบบการวางถ้อยคำที่ไม่มีสัมผัสร้อยกรองอิสระบางบทอาจผสมผสานการประพันธ์ร้อยแก้วเข้ากับการประพันธ์ร้อยกรอง ที่กล่าวว่ามีส่วนของการประพันธ์ร้อยแก้ว คือ เป็นการใช้ถ้อยคำอย่างอิสระโดยไม่ต้องคำนึงถึงกรอบหรือกฎเกณฑ์ทางฉันทลักษณ์ ส่วนที่กล่าวว่ามีส่วนของการประพันธ์ร้อยกรอง คือ มีการจัดรูปแบบในลักษณะการประพันธ์ร้อยกรอง เช่น การจัดวรรค การกำหนดจำนวนคำ หรืออาจใช้สัมผัสสนอระหว่างวรรคเพียงแต่ไม่กำหนดไว้ ร้อยกรองแบบอิสระจากกฎเกณฑ์ทางฉันทลักษณ์นี้ได้แก่ กลอนเปล่าและวรรณรูป

2.1 กลอนเปล่า เป็นการประพันธ์รูปแบบใหม่อย่างหนึ่งของไทย โดนลักษณะคำประพันธ์กลอนเปล่าไทยรับอิทธิพลมาจากตะวันตกคำประพันธ์ที่มีลักษณะกลอนเปล่ามี 2 ชนิดได้แก่ Blank Verse และ Free Verse

2.1.1 Blank Verse

เป็นคำประพันธ์ที่บังคับเสียงหนักเบาและจำนวนกลุ่มพยางค์ ที่มีเสียงหนักเบาในแต่ละบรรทัดจะมี 5 คู่ รวมเป็น 10 พยางค์ ในคำประพันธ์ตะวันตกเรียกว่าเป็นแบบ Iambic pentameter ไม่กำหนดความยาวในแต่ละบทและไม่บังคับสัมผัส

2.1.2 Free Verse

เป็นคำประพันธ์ชนิดหนึ่งที่เขียนเป็นบรรทัดๆ แบบคำประพันธ์ร้อยกรองทั่วไป แต่ความสั้นยาวของแต่ละบรรทัดไม่สม่ำเสมอ ไม่มีการกำหนดเสียงหนักเสียงเบาของกลุ่มพยางค์เป็นรูปแบบที่แน่นอน และจะมีสัมผัสหรือไม่ก็ได้

2.2 วรรณรูป คือ การประพันธ์รูปแบบหนึ่งที่ใช้ตัวหนังสือประกอบกันเป็นรูปภาพ เพื่อสื่อความหมายของเนื้อหาในงานนั้น คำว่า วรรณรูปบัญญัติศัพท์ภาษาไทยมาจากภาษาอังกฤษว่า Concrete poetry ก่อนหน้านั้นมีผู้ใช้คำภาษาไทยคำอื่นเรียกผลงานเดียวกันนี้พนธ์รูปธรรม งานประเภทนี้จัดเป็นกวีนิพนธ์ที่มีอิสระในด้านรูปแบบและต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ของผู้สร้าง

2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกวีไร้ฉันทลักษณ์

2.3.1 ความหมาย

รื่นฤทัย สัจพันธุ์(2541 : 243) ให้คำจำกัดความกลอนเปล่าว่า เป็นคำประพันธ์ที่ไม่มีข้อบังคับทางฉันทลักษณ์เหมือนอย่างบทกวีนิพนธ์ทั่วไปที่แต่งด้วยฉันทลักษณ์ในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็นกลอน โคร่ง กาพย์ ฯลฯ นอกจากนี้แล้ว คำว่ากลอนเปล่ายังมีชื่อเรียกอื่นๆ ได้อีก เช่น กลอนไร้ฉันทลักษณ์ กลอนเปลือย เรียงร้อยถ้อยคำ คำร้อย เป็นต้น ชื่อที่มีการเรียกว่า กลอน อยู่ นั้นแสดงให้ทราบว่า เป็นบทประพันธ์ที่ไม่ใช่คำประพันธ์ประเภทร้อยแก้ว สำหรับชื่อที่ไม่ได้ถูกเรียกว่ากลอนนั้น แสดงให้เห็นถึงลักษณะของการเขียนที่ใช้คำมาร้อยเรียงที่ไม่เหมือนกลอน แต่เป็นการนำคำมาเรียบเรียงเพื่อให้เกิดลีลา และจังหวะ

กิริติ ธนะไชย(2554 : 17) ระบุว่ากลอนเปล่า เป็นคำประพันธ์ที่พัฒนามาจาก แบลงค์เวอร์ส (Blank Verse) หรือฟรีเวิร์ส(Free Verse) ของตะวันตก เป็นกลอนในวรรณคดีอังกฤษที่ไม่มีการสัมผัสคำ แต่มีการเน้นเสียงในลักษณะ Iambic Pentameter คือ 1 บาท แบ่งเป็น 5 จังหวะ จังหวะละ 2 พยางค์ พยางค์แรกเสียงเบา(ลหุ) พยางค์หลังเสียงหนัก(ครุ) กลอนเปล่าได้กลายเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของกวีนิพนธ์ประเภทบรรยายโวหารยาวๆ รวมทั้งงานด้านปรัชญาและการละคร นับตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 16 เป็นต้นมาคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร(2555 : 4) ได้กล่าวถึง ร้อยกรองแบบอิสระจากกฎเกณฑ์ทางฉันทลักษณ์(ไร้ฉันทลักษณ์) เรียกว่าการประพันธ์รูปแบบใหม่เป็นรูปแบบการแต่งที่ไม่มุ่งเน้นการแต่งตามข้อบังคับทางฉันทลักษณ์ แต่เป็นการมุ่งใช้เสียงและจังหวะคำตลอดจนใช้โวหารหรือภาพพจน์ในการสื่อสาร ถ้าจะมีการใช้สัมผัสก็อาจเป็นการใช้สัมผัสที่ไม่มีการวางตำแหน่งคำรับส่งสัมผัสที่ตายตัว หรืออาจเป็นรูปแบบการวางถ้อยคำที่ไม่มีสัมผัสร้อยกรองอิสระบางบท อาจผสมผสานการประพันธ์ร้อยแก้วเข้ากับการประพันธ์ร้อยกรอง ดังนั้นกวีไร้ฉันทลักษณ์จึงหมายถึงคำประพันธ์ที่มีรูปแบบเฉพาะในเรื่องของฉันทลักษณ์ที่ไม่มีข้อบังคับ เป็นคำประพันธ์ที่กำกวมร้อยแก้ว ที่นำเอาคำมาเรียงร้อยกันให้เกิดเป็นลีลาและจังหวะ ไม่เน้นลักษณะสัมผัสของคำ และจะให้ความหมายไปตามความต้องการของผู้แต่ง ฉะนั้นผู้แต่งจึงจำเป็นต้องพิถีพิถันในการใช้คำในการให้ความหมายและจัดจังหวะให้มีลักษณะคล้ายกลอนซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากตะวันตก

2.3.2 ความเป็นมาของกวีไร้ฉันทลักษณ์

รื่นฤทัย สัจพันธุ์(2541 : 497-498) กล่าวว่า ผู้ที่นำคำประพันธ์ Blank Verse มาแต่งเป็นภาษาไทยเป็นครั้งแรกคือพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อทรงแปลบทละครเชกสเปียร์มาเป็นภาษาไทยได้แก่พระราชนิพนธ์แปลเรื่องโรเมโอและจูเลียส เรื่องเวนิชชวานิส และเรื่องตามใจท่าน โดยทรงใช้คำประพันธ์หลายชนิดให้เหมาะสมตามต้นฉบับ ในส่วนที่เชกสเปียร์ได้ใช้คำประพันธ์ประเภท Blank Verse พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเลือกให้ชื่อภาษาไทยว่า “กลอนเปล่า” โดย

ทรงเลือกใช้กลอนแปดเพราะเป็นคำประพันธ์ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน และในเรื่องโรมิโอและจูเลียส พระองค์ทรงประดิษฐ์คำประพันธ์ขึ้นใหม่ให้มีลักษณะใกล้เคียงกับ Blank Verse แต่ไม่กำหนดเสียงหนักเบาเหมือนร้อยกลองตะวันตก โดยทรงเพิ่มการสัมผัสพยางค์ท้ายของวรรคเป็นคู่ๆ และส่งสัมผัสไปยังพยางค์ที่ 5 ของวรรคถัดไป ตลอดจนทรงใช้เครื่องหมายวรรคตอนตามแบบไวยากรณ์ภาษาอังกฤษในคำประพันธ์ด้วย ดังตัวอย่างกลอนเปล่าของพระบาทพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวในโรมิโอและจูเลียส

นามเธอเท่านั้นหนอที่นับว่าเป็นศรี,
 เธอเป็นตัวเธอนี้, มิใช่มอนตะควินา
 ไตเป็นมอนตะควินาไม่ใช่หัตถ์หรือบาทา,
 หรือแขน, หรือใบหน้า, หรืออวัยวะใด
 ที่เป็นบุรุษเป็นนามอื่นเล็กเป็นไร
 นามนั้นสำคัญไฉนที่เราเรียกกุหลาบนั้น
 แม้เรียกว่าอย่างอื่นก็หอมรื่นอยู่เหมือนกัน,
 โรมิโอก็ฉนั้น, แม้โรมิโอมิใช่นาม

(โรมิโอและจูเลียส, อ้างถึงใน รื่นฤทัย สัจจพันธ์, 2541 : 499)

ส่วน Free Verse รื่นฤทัย สัจจพันธ์(2541 : 500) ได้สันนิษฐานว่าผู้ที่แต่งกลอนเปล่าแบบ Free Verse เป็นคนแรก คือ ราซรั้งรอง (นามปากกาของ รัตนะ ยาวะประภาส) เป็นกลอนเปล่าที่ไม่มีลักษณะบังคับใดๆ เลย กลอนเปล่าบทแรกชื่อว่า “แต่ความสวยและสิ่งที่ลื่นไป” ลงพิมพ์ในคอลัมน์ขอบกรุงหนังสือชาวกรุง ฉบับเดือนเมษายน พ.ศ. 2512 และหลังจากนั้นมาได้มีผู้นิยมแต่งกลอนเปล่าแบบนี้กันอย่างแพร่หลาย

ตัวอย่างกลอนเปล่าของจาง แซ่ตั้ง ซึ่งเป็นกวีที่นิยมสร้างผลงานกวีนิพนธ์ในรูปแบบกลอนเปล่าจากบทที่ชื่อว่า ง่วงบนอกพ่อแม่ พิมพ์ในหนังสือรวมกวีนิพนธ์ วันใหม่ บางบทของ “บทกวีพ่อกับแม่” พ.ศ. 2511 - 2529 ของจาง แซ่ตั้ง

ง่วงบนอกพ่อแม่

ยามที่ลูกร่วง ง่วงบนอกพ่อแม่

บนอกพ่อแม่หลับสบาย

ความสงบเงียบสงัด ที่นั่น
 มีแต่พ่อแม่ดูแลตลอดเวลา
 สายน้ำเมตตาของพ่อแม่หลังไหลอยู่ตลอดเวลา
 อากาศที่นั่นมีแต่ความกรุณาของพ่อแม่
 ดอกไม้ที่นั่นหอมตลอดวัน
 ได้แมกไม้ร่มเย็นสบาย
 เ गर่มเย็นของแมกไม้สั่นไกวตลอดเวลา
 เสียงลมโหยของที่นั่น
 มีเสียงร้องลำนนำของพ่อแม่อยู่ใกล้ แล้วก็ไกลออกไป
 ค่อยค่อยหายลับไป
 แล้วเสียงนั้นก็ย้อนกลับมาอีก อย่างนี้
 อยู่ตลอดเวลา
 ที่นั่นมีแต่ความอิมอยู่ตลอดเวลา
 ไม่ต้องเติมความอิมแล้ว ลูกหลับสบาย
 (จ่าง แซ่ตั้ง อ้างถึงใน รื่นฤทัย สัจจพันธ์, 2541 : 501)

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าลักษณะของกลอนประเภทนี้ได้รับอิทธิพลมาจากตะวันตก ผ่านลักษณะงานวรรณกรรมที่เป็นการแปล จึงทำให้เรามีกลอนที่มีลักษณะไร้นั้นลักษณะที่อิสระจากการวางรูปแบบแต่ยังคงมีความงดงามของภาษาให้เกิดขึ้นในวงการกวีนิพนธ์ไทยมาจนถึงปัจจุบัน

2.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวจนลีลา

2.4.1 คำนิยามของคำวจนลีลา

มีผู้ให้นิยามความหมายของคำว่า วจนลีลาไว้ ดังนี้

‘วจนลีลา’ เป็นศัพท์บัญญัติแทน ‘style’ แต่เดิมใช้คำว่า ‘ท่วงทำนองที่แสดงออก’ หรือ ‘ท่วงทำนอง’ เสฐียรโกเศศ อธิบายคำว่า ท่วงท่าที่แสดงออกเฉพาะบุคคลว่า “คือปัญญา ความรู้และ

ความนึก ฝีมือทางเทคนิคและนิสัยใจคอของกวีหรือศิลปินที่ไหลเลื่อนเข้าไปอยู่ในรูปซึ่งเป็นวรรณกรรมและ ศิลปกรรม โดยตนเองแทบจะไม่มีรู้สึกตัว” (พระยาอนุมานราชธน, 2515 : 142)

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์(2544 : 148) ได้อธิบายความหมายของคำว่าวัจนลีลาว่า “วัจนลีลา (Style) หมายถึง รูปแบบการใช้ภาษาแบบใดแบบหนึ่งซึ่งแตกต่างจากการใช้ภาษาแบบอื่นเนื่องจากมี บริบทหรือ สถานการณ์การใช้ภาษาที่แตกต่างกัน”

ราชบัณฑิตยสถาน(2546 : 1017) ได้ให้คำจำกัดความของสไตล์(Style) หรือ ลีลา “ลีลา หมายถึง ท่วงทำนอง เช่น ลีลาการพูด ลีลาการเขียน; การเลือกสรรฉันทหรือแบบประพันธ์ให้เหมาะสมแก่ ข้อความของเรื่อง เช่น ลีลาการประพันธ์”

กาญจนา นาคสกุล(2524 : 178) กล่าวว่า สไตล์ (style) คือท่าทีการแสดงออกเป็นแนวฉันท ของนักเขียนคนหนึ่งๆ ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นโดยจงใจ หรืออาจไม่จงใจก็ได้ การเล่นคำ เล่นเสียง รูปประโยค และการใช้สำนวนโวหารถือได้ว่าเป็นเรื่องของท่วงที่ การแสดงออกโดยตรง

สรุปได้ว่าวัจนลีลา(style) หมายถึง ศิลปะการใช้ภาษาในการประพันธ์วรรณกรรม ซึ่งเป็น ลักษณะเฉพาะของนักเขียนแต่ละคน ตามบุคลิกภาพ ความรู้ ความคิดและประสบการณ์ของนักเขียน ที่ สังเกตได้จากการเรียบเรียงถ้อยคำที่ต่อเนื่องและมีความสัมพันธ์กันอย่างสละสลวย

2.4.2 การวิเคราะห์วัจนลีลา

มาร์ติน โจส เป็นผู้รู้จักกันดีในเรื่องของวัจนลีลา เพราะเป็นผู้ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับวัจนลีลา ในภาษาอังกฤษ และได้เขียนหนังสือเรื่อง The Five Clocks เป็นการวิเคราะห์เห็นความแตกต่างของวัจน ลีลา 5 ระดับในภาษาอังกฤษ โดยเรียงลำดับจากวัจนลีลาที่ จากทางการมากที่สุดไปยังวัจนลีลาที่เป็น ทางการน้อยที่สุด (Joos, 1961 : 11-18 แปลโดย อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2545 : 76-78) สามารถสรุปได้ ดังต่อไปนี้

1. Frozen style (วัจนลีลาตายตัว)
2. Formal style (วัจนลีลาเป็นทางการ)
3. Consultative style (วัจนลีลาหารือ)
4. Casual style (วัจนลีลาเป็นกันเอง)
5. Intimate style (วัจนลีลาสนิทสนม)

แนวคิดเรื่องวัจนลีลาทั้ง 5 ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในภาษาไทยได้ โดยกำหนดการใช้ตาม สถานการณ์ ดังนี้

1. วจนลีลาตายตัว คือ รูปแบบของภาษาที่ใช้พูดกับบุคคลที่เป็นที่เคารพสักการะสูงสุด เช่น พระมหากษัตริย์ และใช้ในกาลเทศะที่ศักดิ์สิทธิ์ เช่น ในพิธีทางศาสนา หรือที่เป็นพิธีการต่างๆ ในศาล ในที่ประชุมสภา เป็นต้น

2. วจนลีลาเป็นทางการ คือ รูปแบบของภาษาที่ใช้ในโอกาสสำคัญใช้พูดกับบุคคลที่สูงกว่าและใช้พูดเรื่องสำคัญ ซึ่งผู้พูดมีความเอาใจจริงเอาใจ เช่น การเขียนบทความวิชาการ การกล่าวสุนทรพจน์ การบันทึกรายงานการประชุม การเขียนจดหมายราชการ ลักษณะเด่นของภาษาในวจนลีลานี้ไม่อลังการและตายตัวเท่าวจนลีลาตายตัวแต่ก็มีรูปแบบที่ซับซ้อนและสมบูรณ์ตามกฎหมายทางไวยากรณ์ของภาษาไทย

3. วจนลีลาหารือ คือ รูปแบบของภาษาที่ใช้ในการติดต่อธุรกิจ การงาน การซื้อขายในชีวิตประจำวัน รวมทั้งการประชุมปรึกษาหารืออย่างไม่เป็นทางการ ผู้พูดมีความจริงจังน้อยกว่าในวจนลีลาเป็นทางการ แต่ก็มากกว่าในวจนลีลาเป็นกันเอง ลักษณะด้านภาษาของวจนลีลาหารือมีโครงสร้างที่หลวมกว่าและไม่สมบูรณ์ตามกฎหมายไวยากรณ์

4. วจนลีลาเป็นกันเอง เป็นรูปแบบของภาษาที่ใช้พูดในโอกาสที่ไม่เป็นทางการไม่มีพิธีรีตอง เช่น ที่งานเลี้ยง โรงอาหาร สนามเด็กเล่น ฯลฯ ใช้พูดกับบุคคลที่เท่าเทียมกันหรือคุ้นเคยพอสมควร ผู้พูดจะรู้สึกสบายๆ ไม่ตึงเครียด ลักษณะของภาษามีข้อสังเกตได้ คือ มีการออกเสียงไม่ชัดเจน มีการกร่อนคำหรือใช้คำย่อ มีการใช้คำสแลง และคำลงท้าย รูปประโยคไม่ซับซ้อนและมีการละประธานมากกว่าในวจนลีลาหารือ

5. วจนลีลาสนิทสนม คือ รูปแบบของภาษาที่ใช้พูดเฉพาะกับคนที่มีความสนิทสนมที่สุด เช่น บุคคลในครอบครัว ระหว่างพี่น้อง สามีภรรยา ใช้พูดเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องที่อยู่กันอยู่อย่างดีในคู่สนทนา

Leech and Short กล่าวว่า การศึกษาวจนลีลาเฉพาะบุคคลเน้นศึกษาลักษณะเด่นของภาษาที่กวีใช้โดยวิเคราะห์การใช้ภาษา 4 ระบบ ได้แก่ ระบบคำ (Lexical Categories) ระบบไวยากรณ์ (Grammatical Categories) ระบบอลังการ (Figure of Speech) และบริบทและสัมพันธภาพ (Context and Cohesion) (Leech and Short, 1981 : 38-39 อ้างถึงใน ธนศ เวศร์ภาดา, 2533 : 74)

อรจิรา โกลากุล (2549 : 14) ได้รวบรวมเกณฑ์การวิเคราะห์วจนลีลาออกเป็นหมวดหมู่ 3 ระดับดังนี้

1. ระดับไวยากรณ์

1.1 ประโยค

1.1.1 โครงสร้างประโยคตามหลักไวยากรณ์ ได้แก่ ประโยคความเดียว ประโยคความรวม ประโยคความซ้อน

1.1.2 โครงสร้างประโยคตามหลักวัจนลีลา ได้แก่ การวางประโยคหลวม ประโยคกระชับ ประโยคสมมูล

1.2 รูปแบบประโยคลักษณะต่างๆ เช่น การกลับประโยค (Inversion) การวางประโยคคู่ขนาน

1.3 การเรียงลำดับคำในประโยคและการวางตำแหน่งส่วนขยาย เช่น ตำแหน่งของคำคุณศัพท์และคำวิเศษณ์ การใช้อุปสรรค การเชื่อมความและการซ้อนความ การใช้นามวลีและกริยาวลี

1.4 การเรียงข้อมูล การกำหนดจุดเน้นและจุดสนใจ การแบ่งย่อหน้า ความยาวของย่อหน้าและความยาวของประโยค

1.5 การใช้เครื่องหมายวรรคตอน

2. ระดับความหมายและคำศัพท์

2.1 ความหมายตรงและความหมายแฝง

2.2 การใช้คำรูปธรรมและคำนามธรรม

2.3 ความยาวและโครงสร้างประโยค

2.4 ระดับภาษาเป็นภาษาทางการหรือไม่เป็นทางการ มีการใช้คำสแลงหรือไม่เป็นภาษามาตรฐานหรือไม่มาตรฐาน

2.5 ลักษณะทางภาษาอื่นๆ เช่น เป็นภาษาโบราณ ภาษาวรรณกรรม ภาษาทั่วไปหรือภาษาปาก มีการเปลี่ยนคำ ประดิษฐ์ถ้อยคำให้วิจิตรบรรจงหรือใช้คำซ้ำซากบ้างหรือไม่

2.6 การเปลี่ยนแปลงระดับคำภายในตัวบท

2.7 การใช้ภาพพจน์ อุปมาอุปมัย การเล่นคำ การซ้ำคำ

3. ระดับหน่วยย่อยภายในคำ

3.1 สัมผัสอักษร สัมผัสสระ การเลียนเสียงธรรมชาติ

3.2 จังหวะ รูปแบบการหยุด การเน้นเสียง ระดับเสียงสูงต่ำ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์ ของ มาร์ติน โจนส์ ในการศึกษาวิเคราะห์วจนลีลาในกวีนิพนธ์ไม่มีหญิงสาวในบทกวี ของ ชะกาเรีย ยา อมตยา

2.5 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา

2.5.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำ

ราชบัณฑิตยสถาน(2542 : 248) ได้ให้ความหมายของคำ ว่า คำ คือ เสียงพูด, เสียงที่เปล่งออกมาครั้งๆ หนึ่ง, เสียงพูดหรือลายลักษณ์อักษรที่เขียนหรือพิมพ์ขึ้นเพื่อแสดงความคิด โดยปกติถือว่าเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดซึ่งมีความหมายในตัว, ใช้ประกอบหน้าคำอื่นมีความหมายเช่นนั้น เช่น คำนาม คำกริยา คำบุพบท, พยางค์ซึ่งเป็นส่วนย่อยของวรรคหรือบาทในฉันท, แต่ละพยางค์ถือว่าเป็นคำหนึ่ง, 2 วรรคของคำกลอนลักษณะนามของเสียงพูด เช่น พูด คำหนึ่ง, ลักษณะนามบอกการเลือกสรรคำ เป็นวิธีการหาคำมาใช้เขียนวรรณกรรม ผู้แต่งบางคนอาจจะใช้รูปศัพท์ต่างๆ สั้นๆ และมีความหมายตรงกับพจนานุกรม ผู้แต่งบางคนกลับนิยมใช้รูปศัพท์ที่มีลักษณะเฉพาะตัว ที่เป็นศัพท์สูงๆ หรือนิยมแฝง แทรกความหมายพิเศษในถ้อยคำนอกเหนือจากความหมายในพจนานุกรม เพื่อให้ผู้อ่านต้องคิดหาความหมายโดยนัยของคำนั้นๆ

เปลื้อง ณ นคร (2517 : 10) เสนอแนะหลักสังเกตการณ์ใช้คำในงานประพันธ์ ไว้พอสรุปได้ดังนี้

1. จงพยายามหาคำที่ตรงกับความหมายที่ต้องการ
2. จงใช้คำที่คนส่วนมากควรจะเข้าใจ
3. พึงหลีกเลี่ยงคำต่างประเทศ
4. พึงใช้คำสามัญเว้นคำศัพท์เฉพาะ
5. พึงใช้คำสั้นๆ เว้นคำที่ยืดยาว
6. อย่าใช้คำฟุ่มเฟือยโดยไม่จำเป็นหรือไม่ให้ความหมายอันใดเพิ่ม
7. เมื่อจะใช้ศัพท์บาลี สันสกฤต ควรรู้ความหมายของคำนั้นให้แน่นอนเสียก่อน

ชำนาญ รอดเหตุภัย (2519 : 68-78) ได้กล่าวถึงประเภทของคำเพื่อจะได้ใช้ได้อย่างเหมาะสม ดังนี้

1. คำที่มีความหมายตรง (Denotation) หมายถึง คำที่มีความหมายตรงตามพจนานุกรม ซึ่งเป็นความหมายที่ใช้กันเป็นปกติในชีวิตประจำวันของคนทุกๆ ไป เช่น

กิน หมายความว่า เคี้ยวกลืน กลืน

อนุ หมายความว่า น้อย ตาม ภายหลัง

เขียน หมายความว่า ตีด้วยไม้เรียว เป็นต้น

คำ ความหมายโดยตรง เหมาะที่จะใช้ในงานเขียนระดับที่เป็นแบบแผน ที่ต้องกล่าวอย่างตรงไปตรงมา

2. คำที่มีความหมายโดยนัย (Connotation) หมายถึง ความหมายที่แฝงอยู่เป็นความหมายที่เกิดจากสัมพันธภาพ คือต้องมีบริบทเป็นเครื่องกำกับและจะชวนให้คิดถึงความหมาย อย่างอื่นนอกเหนือไปจากความหมายปกติ เช่น

กิน หมายความว่า โกง เช่น กินจอบกินเสียม

อนุ หมายความว่า เมียน้อย

เขียน หมายความว่า เอาชนะได้สำเร็จหรือขับชี่ด้วยความเร็ว

3. คำแสดงอารมณ์ หมายถึง คำที่เป็นเสียงอันเกิดจากอารมณ์สะท้อนใจของมนุษย์ เช่น โธ่ โธ่เอ๊ย อนิจจา เอ้อ เอ๊ย ฯลฯ คำประเภทนี้มีอยู่ในระดับปากจึงเหมาะกับงานเขียนที่เกี่ยวข้องกับบันเทิงคดีต่างๆ

4. คำเลียนเสียงธรรมชาติ เช่น หวือ หวอ ปึง ปัง เพี้ยง เปรี๊ยะ เผละ ผัวะ ฯลฯ คำเหล่านี้ให้ความรู้สึกที่สมจริง ช่วยให้เกิดความรู้สึกนึกคิดและกระตุ้นให้เกิดจินตภาพ(Image) เหมาะสำหรับงานเขียนที่ต้องการภาษาระดับกึ่งแบบแผนและภาษาปาก

5. คำมีศักดิ์ หมายถึง คำที่ให้ความรู้สึกสูงส่งกว่าคำธรรมดาต่างๆ ไปรวมทั้งคำราชาศัพท์โปรดสังเกตตัวอย่างดังต่อไปนี้

คำธรรมดาหรือคำตลาด	คำมีศักดิ์
ดิน	เท้า พระบาท

6. คำรูปธรรม หมายถึง คำที่ให้ความหมายและความเข้าใจในทางรูปร่างหรือในทางที่สัมผัสได้ด้วยประสาททั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้นและกาย เช่น

คำที่รับได้ทางประสาทตา เช่น สูง ต่ำ ดำ ขาว ฯลฯ

คำที่รับได้ทางประสาทหู เช่น เปรี๊ยะ ปัง เผละ ฯลฯ

คำที่รับได้ทางประสาทจมูก เช่น หอมเหม็น ฉุน สาบ ฯลฯ

คำที่รับได้ทางประสาทลิ้น เช่น เปรี๊ยะ หวาน มัน เค็ม ฯลฯ

คำที่รับได้ทางประสาทกาย เช่น ร้อน เย็น หยาบ กระด้าง ฯลฯ

7. คำนามธรรม หมายถึง คำที่ให้ความหมายทางความคิดหรือเป็นคำที่รับความหมายได้ทางประสาทที่ 6 คือ ทางใจ เช่น ความดี ความชั่ว สวย เลว อร่อย รัก เกลียด ชอบ ชัง โกล ใกล้เคียง บาบ บุญ คุณ โทษ เป็นต้น

8. ศัพท์บัญญัติหรือศัพท์เทคนิค(Technical term) เป็นคำที่สร้างขึ้นใหม่เพื่อใช้ในกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง ในระยะแรกที่บัญญัติขึ้นมาหากไม่ได้รับความนิยมก็จะเลิกไปในที่สุด แต่หากคนพากันใช้ตามก็อาจกลายเป็นศัพท์ทั่วๆ ไปได้

9. คำเฉพาะกลุ่ม หมายถึง คำที่บุคคลแต่ละกลุ่มคิดขึ้นใช้กันภายในกลุ่มของตนสามารถสื่อความหมายเข้าใจได้ดีเฉพาะคนในวงการเดียวกันเท่านั้นคนอื่นๆ มักจะไม่เข้าใจ นอกจากตั้งใจศึกษาเป็นพิเศษเท่านั้น เช่น

คำเฉพาะกลุ่มหญิงบางประเภท ทำประตุ รับแขก

คำเฉพาะกลุ่มนิสิตนักศึกษา โดด ไทร์ สายบัว ร่มไม่กลาง เป็นต้น

10. คำสแลง (Slang) หมายถึง คำที่ใช้ให้วิปลาสคลาดเคลื่อนไปจากปกติในด้านใดด้านหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นด้านเสียง การเขียนและความหมาย

11. คำภาษาตลาด(Colloquial) หมายถึง คำที่เป็นภาษาพูดของคนทั่วๆ ไป โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องหรือความเหมาะสม แต่สามารถสื่อความหมายกันได้เป็นอย่างดี เช่น โรงพัก เมียน้อย ลุ้น เป็นต้น

12. คำต่ำหรือคำหยาบ เช่น คำต่ำ คำสบถสาบานและคำเสียดสีที่ส่อไปในทางหยาบคาย คำประเภทนี้ไม่เหมาะสมที่จะนำไปใช้ไม่ว่าจะเป็นการพูดหรือการเขียน ผู้เขียนบางคนมีความประสงค์ที่จะใช้คำหยาบเพื่อให้มีรสชาติถึงบทบาทยิ่งขึ้น และได้พยายามหลีกเลี่ยงไม่เขียนออกมาตรงๆ เช่น ไอ้ฉิบห...เหี้ย... แม่งมึงนะซี เป็นต้น

13. คำภาษาถิ่น(Dialect and provincial) หมายถึง คำที่ใช้กันตามท้องถิ่นต่างๆ ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างไปจากภาษากลาง อันเป็นภาษามาตรฐานของชาติ

14. คำภาษาต่างประเทศ(Foreign word) ภาษาไทยในปัจจุบันมีคำจากภาษาต่างประเทศเข้ามาปะปนอยู่ด้วยเป็นจำนวนมาก เช่น ภาษาจีน ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต ภาษาเขมร ภาษาโปรตุเกส ภาษาเปอร์เซีย ภาษาชวามลาญ ภาษาอังกฤษ ฯลฯ คำจากภาษาเหล่านี้บางคำเข้ามาอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลานานจนดูเหมือนเป็นคำไทยและไม่สามารถหาคำไทยที่เหมาะสมมาใช้แทนได้ในกรณีเช่นนี้ก็สามารถใช้ได้ทั่วๆ ไป

15. คำภาษาหนังสือพิมพ์(Journalese) หมายถึง คำที่นักหนังสือพิมพ์สร้างขึ้นใช้เพื่อให้เกิดความตื่นเต้นเร้าความสนใจผู้อ่าน ซึ่งบางครั้งก็ขาดความพินิจพิเคราะห์ว่าเป็นภาษาที่เหมาะสมหรือไม่ เนื่องจากต้องรีบร้อนพิมพ์ออกมาให้ทันการจำหน่าย

16. คำภาษาพานิช หมายถึง คำที่ใช้ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความน่าสนใจและชักจูงใจให้ใช้บริการ คำเหล่านี้มักจะมีลักษณะที่แปลก บางครั้งก็ผิดตามหลักการใช้ภาษาไทย ที่ถูกต้อง มักก่อให้เกิดปัญหาแก่ครูภาษาไทย เช่น มิติที่ 4 แห่งความงาม ลองลิ้มชิมรส ฯลฯ

17. คำพวน หมายถึง คำที่เมื่ออ่านย้อนกลับสลับสระกันแล้วจะได้คำที่มีความหมายอย่างใหม่เกิดขึ้น บางครั้งจะได้คำที่มีความหมายไปในทางหยาบคาย ซึ่งไม่เหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำมาใช้ในการพูดต่างๆ ไป ส่วนใหญ่จึงใช้สนทนาล้อเลียนกันระหว่างผู้ที่คุ้นเคย เช่น กากนินี้หุ้มา ลันดูแกหมาตาย แหกตอช เป็นต้น

18. คำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ เกิดจากที่คนไทยส่วนใหญ่มีอารมณ์ขัน บางครั้งเรื่องคอบาดบาศตายก็เอามาพูดล้อเล่นเพื่อผ่อนคลายในการใช้ภาษาก็เช่นกันจึงเกิดคำล้อเลียนประเภทนี้ขึ้น เช่น

สเน็คๆ พิซๆ เป็นการล้อเลียนสำนวนไทย งูๆ ปลาๆ

19. คำย่อ หมายถึง คำที่เขียนอย่างย่อเพื่อประหยัดถ้อยคำหรือทำให้ไม่เปลืองเนื้อที่ในการเขียนหรือพิมพ์ คำย้อมี 2 ลักษณะ อย่างหนึ่งเป็นการพูดสั้นๆ ละไว้ในฐานที่เข้าใจ เช่น

สะพานพุทธ สะพานพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก

อีกอย่างหนึ่งเป็นการย่อโดยใช้พยัญชนะต้นเท่านั้นแล้วเติมจุดลงไป การเติมจุดมีลักษณะที่ค่อนข้างสับสน คือไม่มีหลักยึดที่แน่นอนว่าจะใส่จุดหลังพยัญชนะอย่างไร เช่น ผอ.ร.ร. ผู้อำนวยการโรงเรียน เป็นต้น

20. คำเลียนเสียงพูด หมายถึง คำที่เขียนถ่ายออกมาให้เหมือนกับเสียงพูดให้มากที่สุด ซึ่งบางครั้งเสียงพูดนั้นก็มักจะมีลักษณะที่เล่นลิ้น ทำให้การเขียนพลอยมีลักษณะที่ผิดแปลกตามไปด้วย เช่น ไซมัย หมายถึง ไซหรือไหม เป็นต้น

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำ ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์ของชานานู รอดเหตุภัย ในการศึกษาวิเคราะห์ลักษณะการใช้คำในกวีนิพนธ์ไว้ฉันทลักษณ์ ไม่มีหญิงสาวในบทกวี ของชะกาจารย์ยามตยา เพื่อหาว่าฉันทลักษณ์ในด้านการใช้คำ

2.5.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยค

นวรรธณ พันธุมเมธา(2527 : 135-199) ได้อธิบายลักษณะของประโยคไว้ ดังนี้

1. ประโยคตามโครงสร้าง

1.1 ประโยคความเดียว คือประโยคที่มีหน่วยกริยา 1 หน่วย มีหน่วยนาม 1 หน่วย หรือ มากกว่านั้น และอาจมีหน่วยเสริมอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้

1.2 ประโยคความซ้อน คือประโยคที่มีหน่วยกริยา 1 หน่วย มีหน่วยนาม 1 หน่วย หรือ มากกว่านั้น และอาจมีหน่วยเสริมอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้ ประโยคความซ้อนต่างกับประโยคความเดียว ตรงที่หน่วยขยายของหน่วยนามหรือหน่วยกริยาในประโยคความซ้อนไม่ใช่คำแต่เป็นประโยค อาจกล่าวได้ว่าประโยคความซ้อนเกิดจากการนำประโยคมาขยายหน่วยนามหรือหน่วยกริยาในประโยคความเดียว

1.3 ประโยคความรวม คือ ประโยคที่มีหน่วยกริยาตั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไป มีหน่วยนาม 1 หน่วย หรือมากกว่านั้น และอาจจะมีหน่วยเสริมและหน่วยเชื่อมอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้

2. ประโยคแสดงเจตนา

2.1 ประโยคแจ้งให้ทราบ มีหลายชนิด เช่น ประโยคบอกเล่า ประโยคอธิบาย ประโยคเตือนและประโยคชี้แนะ ฯลฯ

2.2 ประโยคถามให้ตอบ มีหลายชนิด เช่น ประโยคถามเนื้อความ ประโยคถามให้ตอบ-รับหรือปฏิเสธ ประโยคถามให้เลือกเอา ฯลฯ

2.3 ประโยคบอกให้ทำ มีหลายชนิด เช่น ประโยคสั่ง ประโยคชักชวนและประโยคอนุญาต ฯลฯ

พระยาอุปกิตศิลปสาร(2546 : 209-237) ได้กล่าวถึงประโยคต่างๆ ดังนี้

1. เอกรรณประโยค คำพูดในภาษาไทยที่เราพูดกันออกมาตอนหนึ่งๆ นั้น บางทีก็ใช้พูดออกมาคำหนึ่งก็มี หรือบางที่พูดออกมาเป็นวลีเท่านั้นก็มี เอกรรณประโยค หมายถึงประโยคเล็กๆ ที่มีความหมายอย่างเดียว

2. อเนกรรณประโยค แปลว่า ประโยคที่มีเนื้อความไม่ใช่ความเดียว คือเนื้อความหลายอย่าง

3. สังกรประโยค แปลว่า ประโยคแต่ง ประโยคปรุง ซึ่งหมายความว่าเอกรรณประโยคที่ใช้ เอกรรณประโยคด้วยกัน ทำหน้าที่เป็นส่วนใดส่วนหนึ่งของเอกรรณประโยคหน้าซ้อนขึ้นอีกชั้นหนึ่ง

กำชัย ทองหล่อ(2537 : 407-431) ได้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. เอกรรณประโยค คือ ประโยคสามัญที่มีบทกริยาสำคัญเพียงบทเดียว และเป็นประโยคความเดียวที่มีความหมายครบบริบูรณ์ เช่น

ไอ้โฮ! ฝนตกหนักมาก

นกตัวใหญ่บินในท้องฟ้า

เด็กอ้วนคนนั้นมีสมุด 5 เล่มในโต๊ะ

2. อเนกบรรดประโยค คือ ประโยคใหญ่ที่มีใจความสำคัญอย่างน้อย 2 ใจความรวมกัน และใจความสำคัญนั้นๆ จะต้องมีลักษณะเป็นประโยค โดยมีสันธานเป็นบทเชื่อมหรือละสันธานไว้ในฐานที่เข้าใจ โดยแบ่งเป็น 4 ชนิด คือ

2.1 อัญญาเนกบรรดประโยค คือ ประโยคที่มีเนื้อความตามกันจะมีคำว่า และ กับ แล้ว-จึง ครั้น-เมื่อถ้า ถ้าว่า เป็นบทเชื่อม

2.2 พยติเรกาเนกบรรดประโยค คือ ประโยคที่มีความขัดแย้งกันจะใช้คำว่า แต่ ถึงแม้ว่า-ก็ เป็นตัวเชื่อม

2.3 วิกัลปาเนกบรรดประโยค คือ ประโยคที่มีเนื้อความให้เลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่งจะมีคำว่า หรือ ไม่เช่นนั้น มิฉะนั้น ก็ เป็นบทเชื่อม

2.4 เหตุวานเนกบรรดประโยค คือ ประโยคที่มีเนื้อความท่อนหน้าเป็นเหตุ ท่อนหลังเป็นผล จะมีคำว่า จึง เพราะ-จึง เพราะ นั้น-จึง เป็นบทเชื่อม

3. สังกรประโยค คือ ประโยคใหญ่ที่มีประโยคเล็กตั้งแต่ 2 ประโยคขึ้นไปรวมกันแต่มีประโยคหัวหน้าหรือประโยคหลักที่มีใจความสำคัญเพียงประโยคเดียว นอกนั้นเป็นประโยคเล็กที่ทำหน้าที่แต่งหรือประกอบประโยคหลัก สังกรประโยคประกอบด้วยประโยคเล็ก 2 ชนิด

3.1 มุขยประโยค คือ ประโยคหัวหน้าหรือประโยคหลักนับเป็นประโยคสำคัญ ซึ่งเขาจะข่มไม่ได้ และมีได้เพียงประโยคเดียวต่อหนึ่งประโยคเท่านั้น

3.2 อนุประโยค คือ ประโยคเล็กที่ทำหน้าที่แต่งมุขยประโยคให้ได้ดีขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ นามานุประโยค คุณานุประโยคและวิเศษยานุประโยค

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยค ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์ของ นววรรณ พันธุมธา ในการวิเคราะห์เพื่อดูว่าจรรยาบรรณด้านประโยคในกวีนิพนธ์ไร้ฉันทลักษณ์ ไม่มีหญิงสาวในบทกวี ของชะการ์รียา อมตยา

2.5.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้โวหารภาพพจน์

ความหมายของโวหารภาพพจน์

ภาพพจน์ เป็นการใช้ภาษาอีกรูปแบบหนึ่งที่มีอยู่ในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี จึงมีหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายและแยกแยะชนิดของภาพพจน์ไว้ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน(2546 : 820-821) ได้ให้ความหมายคำว่าภาพพจน์ว่า “ถ้อยคำที่เป็นสำนวนโวหารทำให้นักเห็นภาพ, ถ้อยคำที่เรียบเรียงอย่างมีชั้นเชิงเป็นโวหารมีเจตนาให้มีประสิทธิผลต่อความคิด ความเข้าใจ ให้จินตนาการและถ่ายทอดอารมณ์อย่างกว้างขวางลึกซึ้งกว่าการบอกเล่าที่ตรงไปตรงมา”

สายทิพย์ นุกุลกิจ(2534 : 92) กล่าวถึงโวหารภาพพจน์สรุปได้ว่า โวหารภาพพจน์มีจุดมุ่งหมายต้องการจะให้โวหารนั้นเป็นสื่อในการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ความฝันหรือความรู้ของผู้แต่งไปยังผู้อ่าน

ปรีชา ช่างขวัญยืน(2525 : 215) กล่าวถึงการใช้ภาษาที่เกี่ยวข้องกับโวหาร โดยใช้คำว่า ภาพพจน์ สรุปได้ว่า ภาพพจน์ เป็นวิธีใช้ภาษาซึ่งคำหรือสำนวนที่ใช้มีความหมายไม่ตรงตามตัวหนังสือ แต่ให้ผู้ฟังเกิดจินตภาพ (Image) หรืออารมณ์บางอย่างได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ ความเปรียบเทียบ การเล่นคำและการเล่นเสียง

จากที่กล่าวมาพอสรุปความหมายของโวหารภาพพจน์ได้ว่าเป็นกลวิธีทางภาษาที่มุ่งเน้นให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจแจ่มแจ้ง ทั้งความหมายนัยตรงและความหมายแฝงที่ทั้งการสื่อสารให้เข้าใจความคิด อารมณ์ของผู้แต่ง ทำให้ผู้อ่านสามารถเห็นภาพและเกิดอารมณ์คล้อยตาม

ประเภทของโวหารภาพพจน์

คณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์(2542 : 11-15) ได้กล่าวถึงการใช้ภาษาภาพพจน์ดังนี้

1. อุปมา(Simile) เป็นการใช้ความเปรียบเทียบอธิบายลักษณะของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยสิ่ง ที่นำมาใช้เป็นความเปรียบเทียบนั้นเป็นสิ่งที่รู้จักกันดีอยู่แล้ว นำมาเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นลักษณะใด ลักษณะหนึ่งเพียงด้านเดียว
2. อุปลักษณ์(metaphor) เป็นการนำของที่มีลักษณะเหมือนกันหรือคล้ายกันกับสิ่งที่ ต้องการสื่อความหมายเทียบเพื่อให้เกิดจินตภาพที่กว้างไกลโดยไม่ใช้คำแสดงการเปรียบเทียบแต่สามารถ รับรู้ได้โดยนัยว่าหมายถึงสิ่งใด
3. บุคลาธิษฐาน(personification) เป็นความเปรียบเทียบที่นำความรู้สึกนึกคิด จิตใจ ลักษณะ กิริยาอาการของมนุษย์ไปใส่ในสรรพสิ่งทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ทำให้ดูเหมือนว่าสรรพสิ่งเหล่านั้น แสดงความรู้สึกนึกคิดและอากัปกิริยาต่างๆ ได้เหมือนมนุษย์
4. อติพจน์(hyperbole) เป็นการนำสิ่งที่เกินจริงมาเปรียบเทียบกับสิ่งที่ต้องการ กล่าวถึง เพื่อให้ได้ความรู้สึก ได้อารมณ์และมุ่งผลทางด้านจิตใจมากกว่าข้อเท็จจริง
5. นามนัย(metonymy) เป็นการใช้คำหรือวลีอันเป็นลักษณะเด่นหรือมีสัมพันธ์ภาพ ใกล้ชิดกับสิ่งที่ต้องการกล่าวถึงแทนสิ่งที่ต้องการกล่าวถึงนั้น ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพ
6. สมณานาม(antonomasia) เป็นการใช้ชื่อที่ตั้งขึ้นใหม่แทนชื่อที่ต้องการจะกล่าวถึง อาจจะเป็นการสื่อความหมายที่รับรู้กันเฉพาะคนในกลุ่มที่มีประสบการณ์หรือมีความสนใจร่วมกัน

7. ปฏิทรรศน์(paradox) บางตำราเรียกว่า ปฏิภาคพจน์ เป็นการนำคำที่มีความหมายขัดแย้งกันมาวางไว้ใกล้กัน ตัวอย่างพินทุแล้วจะเห็นว่าเป็นไปไม่ได้

8. การอ้างถึง(allusion) เป็นการนำบุคคล หรือเหตุการณ์ หรือข้อความตอนใดตอนหนึ่งในนิทาน หรือวรรณกรรม วรรณคดีอื่นๆ มากล่าวอ้างถึงในงานเขียนของตน

9. การซ้ำคำ(reduplication) เป็นการนำคำที่มีเสียงเหมือนกันอาจมีความหมายเหมือนกัน หรือต่างกันมาไว้ใกล้ๆ กันเพื่อเน้นย้ำให้ได้ความหมายที่ชัดเจนหนักแน่นขึ้น

10. ปฏิปุจฉา(rhetorical question) เป็นการใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ แต่ถามเพื่อเรียกร้อง ความสนใจหรือกระตุ้นให้คิด

11. การเล่นเสียง(alliteration) เป็นการเลือกใช้คำที่มีเสียงพยัญชนะหรือสระเหมือนกัน เพื่อให้เกิดภาพ เกิดความรู้สึกตลอดจนความไพเราะของเสียงสัมผัส

12. สัทพจน์(onomatopoeia) เป็นการใช้คำเลียนเสียงจากธรรมชาติ เพื่อให้เกิดภาพในใจ ได้บรรยากาศเหมือนจริง

13. สัญลักษณ์(symbol) เป็นการนำคำที่มีความหมายหนึ่งสมมติขึ้นแทนสภาพหรือสิ่งต่างๆ เพื่อแนะนำให้คิดตามความหมายสากลเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป

กาญจนา นาคสกุล และคณะ(2521 : 240) ได้กล่าวถึงภาพพจน์ ดังนี้

1. อุปมา(Simile) คือ ภาพพจน์เปรียบเทียบสิ่งที่เหมือนกัน โดยมีคำเชื่อมโยง เช่น คำว่า เหมือน ดุจ ดัง เช่น ปาน ราว ประหนึ่ง เพียง เทียม ฯลฯ

2. อุปลักษณ์(Metaphor) คือ ภาพพจน์เปรียบเทียบที่นำลักษณะเด่นของสิ่งที่ต้องการเปรียบเทียบมากล่าวทันที โดยไม่มีคำเชื่อมโยงหรือบางครั้งอาจมีคำว่า เป็น

3. อนุนามนัย(Synecdoche) คือ ภาพพจน์ที่เกิดจากการใช้คุณสมบัติเด่นๆ ส่วนหนึ่งเพื่อแทนความหมายทั้งหมด

4. อธินามนัย(Metonymy) คือ ภาพพจน์ที่เกิดจากการใช้ชื่อเรียกรวมๆ แทนสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือคนหนึ่ง

5. บุคลาธิษฐาน(Personification) คือ ภาพพจน์ที่เกิดจากการเปรียบเทียบโดยนำสิ่งไม่มีชีวิตหรือมีชีวิต แต่ไม่ใช่คนมากล่าวถึงราวกับเป็นคน

6. อติพจน์(Hyperbole) คือ ภาพพจน์เปรียบเทียบเกินความจริง

7. สัทพจน์(Onomatopoeia) คือ ภาพพจน์เปรียบเทียบโดยใช้คำเลียนเสียง

8. วิภาษ(Oxymoron) คือ ภาพพจน์ที่เกิดจากการใช้คำที่มีความหมายขัดแย้งกันนำมา คู่กันได้อย่างกลมกลืน

9. อรรถวิภาษ(Paradox) คือภาพพจน์ที่เกิดจากการแสดงความหมายที่ดูเหมือนจะ ขัดแย้งกันหรือเป็นไปได้แต่เมื่อวิเคราะห์ความหมายลึกกลงไปอาจตีความได้อย่างกลมกลืน

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์วจนลีลาและการใช้ภาษา

พรพรรณ กลั่นแก้ว(2548) ได้ศึกษาวิเคราะห์วจนลีลาในงานเขียนของปราบดา หยุ่น ซึ่งเป็นการศึกษาวจนลีลาในด้านการใช้คำ การใช้ประโยค การใช้สำนวนและภาพพจน์ จากกลุ่มประชากรคืองานเขียนของปราบดา หยุ่น โดยศึกษางานเขียน 12 เล่ม โดยใช้หลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์และผลที่ได้จากการศึกษา คือวจนลีลาในงานเขียนของปราบดา หยุ่น มีวจนลีลา 3 ประเภท คือ วจนลีลาหาหรือ วจนลีลาเป็นกันเองและวจนลีลาสนิทสนม ซึ่งมีลักษณะด้านการใช้คำหลายลักษณะ เช่น การแยกคำ การสร้างคำใหม่ การอธิบายความหมายของคำขึ้นใหม่ ในด้านการใช้ประโยคพบว่า มีการใช้ประโยคความเดียว ประโยคความรวมและประโยคความซ้อนในด้านการใช้สำนวน มีหลายลักษณะเช่น การซ้ำสำนวนใหม่ การใช้การบรรยายความ แทนการสรุปคำและในด้านการใช้ภาพพจน์ มีหลายลักษณะ เช่น การใช้อุปมา การใช้อุปลักษณ์ การใช้ฮาวัตพากย์

พรนภา ไทยสิทธิ(2550) ได้ศึกษาลีลาการใช้ภาษาในนวนิยายเรื่องเพชรพระอุมา โดยศึกษาเรื่องของการใช้คำ ประโยค สำนวน ภาพพจน์ โดยเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์ จากกลุ่มประชากร คือ นวนิยายเรื่องเพชรพระอุมา ฉบับสำนักพิมพ์ ณ บ้านวรรณกรรม ปี พ.ศ. 2544 ภาค 1 จำนวน 6 ตอน รวมทั้งสิ้น 24 เล่ม โดยผลการศึกษาสรุปว่า ลีลาของการใช้ภาษาในนวนิยายเรื่องเพชรพระอุมา มีลักษณะเด่น คือ การใช้คำที่หลากหลาย มีความเหมาะสมกับเนื้อเรื่องและตัวละคร ได้แก่ การใช้คำทับศัพท์ การใช้คำเสริม การใช้คำตลาด การใช้คำเรียก-ร้อง ด้านการใช้ประโยคพบว่าผู้แต่งนิยมใช้ประโยคชนิดยาว ได้แก่ ประโยคความรวมและประโยคความซ้อน ส่วนประโยคความเดียวจะพบน้อยกว่า นอกจากนี้ยังพบว่ามีการใช้ประโยคแสดงเจตนาในลักษณะต่างๆ ได้แก่ ประโยคแจ้งให้ทราบ ประโยคถามให้ตอบ ประโยคบอกให้ทำ ซึ่งผู้แต่งนิยมใช้ประโยคแสดงเจตนา ในบทสนทนาของตัวละครด้านการใช้สำนวน ผู้แต่งเลือกใช้สำนวนที่มีความหลากหลาย แม้จะมีลักษณะที่มาของสำนวนที่ต่างกันก็นำมาใช้ได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อเรื่องและเหตุการณ์ ด้านการใช้ภาษาภาพพจน์ พบว่าผู้แต่งใช้ภาษาภาพพจน์ในการ

บรรยายสถานที่ บุคคลและสิ่งต่างๆ ได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน อติพจน์ สัทพจน์ สัญลักษณ์ อนุนามนัยและอธินามนัย ทำให้ภาษามีความสละสลวยและสื่อสารรายละเอียดได้ชัดเจนมากขึ้น

เรณู รอดทัฬห(2550) ศึกษาลีลาการใช้ภาษาในงานเขียนของพัชรศรี เบญจมาศ ในเนชั่นสุดสัปดาห์ ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2548 โดยเป็นการศึกษาวิเคราะห์ลีลาการใช้ภาษาในงานเขียนด้านการใช้คำ การใช้ประโยค การใช้สำนวนและการใช้โวหารภาพพจน์ จากประชากรคือบทความของพัชรศรี เบญจมาศ ที่ตีพิมพ์ลงในเนชั่นสุดสัปดาห์จำนวน 205 บท โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ด้วยวิธีจับฉลาก 39% จากกลุ่มประชากร เพื่อวิเคราะห์ลีลาภาษาด้านต่างๆ ผลการศึกษาพบว่า ด้านการใช้คำทั่วไปที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย ได้แก่ คำที่มีความหมายตรง คำแสดงอารมณ์ คำเลียนเสียงธรรมชาติ คำรูปธรรม คำสแลง คำภาษาตลาด คำต่ำ คำภาษาต่างประเทศ การใช้คำย่อและคำเลียนเสียงพูด ส่วนคำที่ปรากฏอยู่น้อย ได้แก่ คำที่มีความหมายโดยนัย ศัพท์บัญญัติ คำเฉพาะกลุ่มและคำมีศักดิ์ ซึ่งคำเหล่านี้ เป็นคำเฉพาะที่ไม่ได้ใช้กันโดยทั่วไป ในด้านการใช้ประโยคพบว่ามีการใช้ประโยคความรวมมากที่สุด และเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นการอธิบายความหรือบรรยายเรื่องจึงต้องอาศัยคำอธิบายที่ชัดเจน ตามด้วยประโยคความซ้อนและประโยคความเดียว ด้านการใช้สำนวนจะใช้สำนวนเดิมตามพจนานุกรมมากกว่าการเปลี่ยนแปลงสำนวน ด้านการใช้โวหารภาพพจน์มีการใช้อุปมาโวหารเด่นที่สุด ที่ต้องการเปรียบเทียบให้เห็นภาพ ตามด้วยโวหารอุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน อติพจน์ การลดความหมายของคำและการใช้ประโยคคำถามส่วนโวหารนามนัยและโวหารอนุนามนัยมีปรากฏอยู่น้อย

2.6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกวีนิพนธ์

กิริติ ณะไชย(2547) ได้ศึกษาเรื่อง ฉันทลักษณ์ในกวีสมัยใหม่ : การสืบทอดการสร้างสรรคและความสัมพันธ์กับสุนทรียภาพทางวรรณศิลป์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาฉันทลักษณ์ในกวีนิพนธ์ไทยสมัยใหม่ เพื่อชี้ให้เห็นสืบทอดขนบ การสร้างสรรค์ และความสัมพันธ์ของฉันทลักษณ์กับการสร้างสรรค์ ความงามทางวรรณศิลป์ โดยเลือกศึกษากวีนิพนธ์ของอังคาร กัลยาณพงศ์ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ คมทวน คันธนู ศิวกานท์ ปทุมสูติ แรคำ ประโยคำ ไพรินทร์ ขาวงาม กานติ ฦ ศรีธธา โกศล กลมกล่อมและศักดิ์สิริ มีสมสืบ ผลการวิจัยพบว่า ฉันทลักษณ์ในกวีนิพนธ์สมัยใหม่ สืบทอดจากวรรณคดีลายลักษณ์ทั้งร้อยโคลง ฉันท กภาพย์ กลอนและกลบท แสดงให้เห็นว่ากวีร่วมสมัยได้ศึกษาฉันทลักษณ์ ทั้งจากตำราประพันธ์ ศาสตร์และวรรณคดีแบบฉบับมาแล้วเป็นอย่างดี นอกจากนี้ก็ยังใช้ฉันทลักษณ์ที่มาจากเพลงพื้นบ้านและวรรณคดีท้องถิ่นด้วยจึงทำให้ฉันทลักษณ์ในกวีนิพนธ์สมัยใหม่ มีความหลากหลายและต่อเนื่องกับวรรณคดีอดีต ความรู้ทางขนบนำไปสู่การยึดถือขนบฉันทลักษณ์ และทำให้เกิดฉันทลักษณ์รูปแบบใหม่ที่

หลากหลายทำให้เห็นว่าวีรร่วมสมัยยังคงสร้างสรรค์ฉันทลักษณ์ในกวีนิพนธ์เช่นเดียวกับกวีในอดีต กวีสมัยใหม่จึงมีคุณค่าและสะท้อนภูมิปัญญาด้านวรรณศิลป์ของกวี

ปรมาภรณ์ ลิมป์เลิศเสถียร(2538) ได้ศึกษาเรื่อง ร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ วิจารณ์ ลีลา กับความคิดของกวี โดยมุ่งศึกษาลีลาการใช้ภาษาที่เป็นลักษณะเด่นในร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ เพื่อชี้ให้เห็นว่า วิจารณ์ลีลาของกวีมีความสัมพันธ์กับความคิดกวีและสื่อความคิดได้สัมฤทธิ์ผล ผลการศึกษาสรุปว่า งานร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์มีแนวคิดสำคัญๆ ปรากฏอยู่หลายด้าน อาทิ ความรัก ธรรมชาติ ศาสนาและสังคม เนาวรัตน์มักเลือกสรรถ้อยคำที่มีลีลาอ่อนหวานนุ่มนวล สื่อสารความคิดเช่นเดียวกับการใช้ความเปรียบสื่อจินตภาพได้อย่างสวยงาม นอกจากนี้เนาวรัตน์ยังสามารถนำขนบการแต่งวรรณคดีและเพลงพื้นบ้านมาปรับประยุกต์สร้างสรรค์เพื่อสื่อสารระร่วมสมัย ลีลาการใช้ภาษาที่อ่อนหวานอันเป็นลักษณะเด่นเฉพาะของกวีชี้ให้เห็นว่าเนาวรัตน์ มีทัศนคติต่อโลกและชีวิตอย่างเอื้ออาทรอ่อนโยน บรรณานาที่จะสร้างสรรค์คุณค่าความดีงามให้เกิดขึ้น การใช้ภาษาที่งดงามดังกล่าว สามารถสื่อให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์สะท้อนใจ ซาบซึ้ง คล้อยตามกวีได้

ธนิกาญจน์ จินาพันธ์(2546) ศึกษาเรื่องกวีนิพนธ์ซีไรต์ไทย : การวิเคราะห์แนวคิดและคุณค่าในกวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัล วรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน(ซีไรต์) มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษากวีนิพนธ์ซีไรต์ไทยโดยมุ่งวิเคราะห์แนวคิดและคุณค่าที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ซีไรต์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523-2544 รวมทั้งสิ้น 8 เล่มผลการวิจัยสรุปว่า กวีนิพนธ์ซีไรต์ มีแนวคิดที่มุ่งแสดงความรับผิดชอบและสำนึกเชิงสังคมของกวี ทั้งในด้านการนำเสนอปัญหาของสังคม เช่น ปัญหาโสเภณี ปัญหาความเหลื่อมล้ำของสังคม ปัญหาการใช้อำนาจเผด็จการทางการเมือง การปกครอง เป็นต้น และการเสนอแนวทางที่ทำให้สังคมปกติสุข คือการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับธรรมชาติซึ่งต้องเอื้อเพื่อแบ่งปันและเห็นคุณค่าความสำคัญของชีวิตอื่นเทียบเท่าตนเอง ในส่วนของคุณค่าที่ปรากฏในกวีนิพนธ์มีคุณค่าสำคัญ 2 ประการ คือ คุณค่าด้านการสืบทอดขนบและการสร้างสรรค์วรรณศิลป์นั้น

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์วัจนลีลาในบทกวีไร้ฉันทลักษณ์ : หนังสือไม่มีหญิงสาวในบทกวีของชะกาเรีย อมตยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัจนลีลาการใช้ภาษาในบทกวีไร้ฉันทลักษณ์ของชะกาเรีย อมตยา โดยมุ่งเน้นศึกษาการใช้คำ การใช้ประโยคและการใช้ภาพพจน์ มีขั้นตอนดังนี้

3.1 ประชากร

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์วัจนลีลาในบทกวีไร้ฉันทลักษณ์ : หนังสือไม่มีหญิงสาวในบทกวีของชะกาเรีย อมตยา มีประชากรคือกวีจำนวน 36 บท

3.2 ขอบเขตของโครงการวิจัย

3.2.1 ศึกษาวิเคราะห์จากบทกวีนิพนธ์หนังสือเรื่อง “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” ที่ได้รับรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2553 จำนวน 36 บท

3.2.2 ศึกษาวิจัยเฉพาะการใช้คำ ประโยค และภาพพจน์

3.3 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกวีนิพนธ์

1. ความหมายของกวีนิพนธ์
2. รูปแบบของกวีนิพนธ์

3.3.2 เอกสารที่เกี่ยวกับกวีไร้ฉันทลักษณ์

1. ความหมาย
2. ความเป็นมาของกวีไร้ฉันทลักษณ์ในประเทศไทย

3.3.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัจนลีลา

1. นิยามของคำว่าวัจนลีลา
2. การวิเคราะห์วัจนลีลา

3.3.4 เอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา

1. การใช้คำ
2. การใช้ประโยค
3. การใช้ภาพพจน์

3.3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกวีนิพนธ์
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์วจนลีลาและการใช้ภาษา

3.4 เกณฑ์ที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์วจนลีลา ในด้านการใช้คำ ใช้ประโยคและภาพพจน์ และภาพสะท้อนสังคม ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งเกณฑ์ไว้ดังนี้

3.4.1 เกณฑ์ในการวิเคราะห์วจนลีลา

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ของ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์(2545 : 76-78) สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. Frozen style (วจนลีลาตายตัว)
2. Formal style (วจนลีลาเป็นทางการ)
3. Consultative style (วจนลีลาหารือ)
4. Casual style (วจนลีลาเป็นกันเอง)
5. Intimate style (วจนลีลาสนิทสนม)

3.4.2 เกณฑ์วิเคราะห์วจนลีลา ในด้านการใช้คำ

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การใช้คำของชำนาญ รอดเหตุภัย(2519 : 68-78) ดังนี้

1. คำที่มีความหมายตรง
2. คำที่มีความหมายโดยนัย
3. คำแสดงอารมณ์
4. คำเลียนเสียงธรรมชาติ
5. คำมีศักดิ์
6. คำรูปธรรม
7. คำนามธรรม
8. ศัพท์บัญญัติหรือศัพท์เทคนิค
9. คำเฉพาะกลุ่ม
10. คำสแลง

11. คำภาษาตลาด
12. คำต่ำหรือคำหยาบ
13. คำภาษาถิ่น
14. คำภาษาต่างประเทศ
15. คำภาษาหนังสือพิมพ์
16. คำภาษาพาณิชย์
17. คำผวน
18. คำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ
19. คำย่อ
20. คำเลียนเสียงพูด

3.4.3 เกณฑ์วิเคราะห์ห้วงจลีลา ในด้านการใช้ประโยค

ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ของนวรรณ พันธุมธา(2527 : 135-199) ได้อธิบายลักษณะของประโยคไว้

ดังนี้

1. ประโยคตามโครงสร้าง
  - 1.1 ประโยคความเดียว
  - 1.2 ประโยคความซ้อน
  - 1.3 ประโยคความรวม
2. ประโยคแสดงเจตนา
  - 2.1 ประโยคแจ้งให้ทราบ
  - 2.2 ประโยคถามให้ตอบ
  - 2.3 ประโยคบอกให้

3.4.4 เกณฑ์วิเคราะห์ห้วงจลีลา ในด้านการใช้ภาพพจน์

ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์ของคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, (2542 : 11-15) ได้กล่าวถึงการใช้ภาษาภาพพจน์ดังนี้

1. อุปมา (Simile)
2. อุปลักษณ์ (metaphor)
3. บุคลาธิษฐาน (personification)

4. อติพจน์ (hyperbole)
5. นามนัย (metonymy)
6. สมณนาม (antonomasia)
7. ปฏิทรรศน์ (paradox)
8. การอ้างถึง (allusion)
9. การซ้ำคำ (reduplication)
10. ปฏิพจน์ (rhetorical question)
11. การเล่นเสียง (alliteration)
12. สัทพจน์ (onomatopoeia)
13. สัญลักษณ์ (symbol)

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการใช้ภาษาในกวีนิพนธ์ไร้ฉันทลักษณ์ในหนังสือไม่มีหญิงสาวในบทกวี ที่ได้รับรางวัลซีไรต์ประจำปี 2553 ซึ่งมีวิธีการดังนี้

1. สํารวจและศึกษาประวัติและงานของ ชะการีย์ยา อมตยา
2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยลีลาด้านการใช้ภาษา
3. กำหนดหลักเกณฑ์ในการศึกษาวิเคราะห์วจนลีลาการใช้ภาษาดังนี้
  - การวิเคราะห์วจนลีลา
  - การวิเคราะห์การใช้คำ
  - การวิเคราะห์การใช้ประโยค
  - การวิเคราะห์ภาพพจน์
4. ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอ

เมื่อรวบรวมและเก็บข้อมูลจากหนังสือไม่มีหญิงสาวในบทกวีได้แล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาศึกษาและวิเคราะห์ดังนี้

1. ผู้วิจัยวิเคราะห์วจนลีลาบทกวีในหนังสือไม่มีหญิงสาวในบทกวี โดยพิจารณาด้านการใช้วจนลีลา การใช้คำ การใช้ประโยค การใช้ภาพพจน์
2. นำเสนอการศึกษาค้นคว้าด้วยการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์
3. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล

บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากการศึกษาลักษณะวัจนลีลาในกวีนิพนธ์ หนังสือเรื่อง “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” ของชะกา รีย์ยา อมตยา จากเกณฑ์ที่ใช้ในการวิจัย

1. เกณฑ์ในการวิเคราะห์วัจนลีลา
2. เกณฑ์วิเคราะห์วัจนลีลา ในด้านการใช้คำ
3. เกณฑ์วิเคราะห์วัจนลีลา ในด้านการใช้ประโยค
4. เกณฑ์วิเคราะห์วัจนลีลา ในด้านการใช้ภาพพจน์

พบแค่ 2 เกณฑ์ เพราะการวิเคราะห์วัจนลีลาและเกณฑ์วิเคราะห์วัจนลีลาในด้านการใช้ ประโยคไม่สอดคล้องกับการวิเคราะห์ลักษณะวัจนลีลาในรูปแบบร้อยแก้ว เนื่องจากรูปแบบประโยคในกวี นิพนธ์ไม่ครบถ้วนตามอักขรวิธีไวยากรณ์ของไทย ทำให้ไม่สามารถใช้เกณฑ์ทั้ง 2 เกณฑ์นี้ได้ ส่วนเกณฑ์ วิเคราะห์วัจนลีลาในด้านการใช้คำและเกณฑ์วิเคราะห์วัจนลีลาในด้านการใช้ภาพพจน์สามารถวิเคราะห์ได้ ดังนี้

1. วัจนลีลาในด้านการใช้คำ พบลักษณะการใช้คำ ดังนี้

1.1 คำที่มีความหมายตรง (Denotation) หมายถึง คำที่มีความหมายตรงตามพจนานุกรม ซึ่งเป็นความหมายที่ใช้กันเป็นปกติในชีวิตประจำวันของคนทั่วไป ไป เช่น

ต้นไม้	หมายถึง	เป็นคำรวมเรียกพืชทั่วไป (ตอน ความรู้ : หน้า7)
ยาสูบ	หมายถึง	ใบยาหรือยาอัดซึ่งได้หั่นเป็นเส้นและแห้งแล้ว (ตอน ด้วยบทกวีนี้ ฉันทารีกนามให้ท่านซีดี : หน้า15)
กาลเวลา	หมายถึง	เวลา (ตอน ตามเงาจันทร์ : หน้า23)
รถไฟ	หมายถึง	รถที่พ่วงกันเป็นขบวนยาว ขับเคลื่อนโดยมีหัวรถจักร ลากให้ แล่นไปตามรางเหล็ก (ตอน ทำไม่คุณไม่ขึ้นรถไฟ : หน้า66)
รถถัง	หมายถึง	รถที่ใช้ทางการทหาร สามารถยิงสู้รบกับศัตรูได้ (ตอน เลี้ยวของดวงจันทร์ : หน้า79)

1.2 คำที่มีความหมายโดยนัย (Connotation) หมายถึง ความหมายที่แฝงอยู่เป็นความหมายที่เกิดจากสัมพันธภาพ คือต้องมีบริบทเป็นเครื่องกำกับและจะชวนให้คิดถึงความหมายอย่างอื่น นอกเหนือไปจากความหมายปกติ เช่น

จากรอยหยักในหัว

ไหลเลื่อนมาทางแขน

ดูปีศาจซึ่งปรารภนา

หลุดจากที่คุมขัง

(ตอน การเดินทางของกวีบทหนึ่ง : หน้า8)

บทกวีเดินทางของมันเอง

สู่ดวงตา ริมฝีปาก ดวงใจ

ผ่านเส้นหยักในสมอง

(ตอน การเดินทางของกวีบทหนึ่ง : หน้า9)

มีเพียงเนินดินเป็นลอนคลื่น

(ตอน ด้วยบทกวีนี้ ฉันจารึกนามให้ท่านซีตีย์ : หน้า15)

ครั้นแล้วฉันเผาเส้นอเมริกันชน

(ตอน ด้วยบทกวีนี้ ฉันจารึกนามให้ท่านซีตีย์ : หน้า16)

คำคืนกลายเป็นนายคุก

(ตอน ไม่เห็นดวงตะวัน : หน้า29)

ที่บ้านประตู่เงียบขรึม

ความตายอ้าแขนกว้าง

ต้อนรับอัครทูตของพระเจ้า

(ตอน ไม่เห็นดวงตะวัน : หน้า30)

ท่ามกลางซากปรักหักพังของกาลเวลา

(ตอน กล้าไม้ประหลาด : หน้า32)

แลสกุณาทมิฬได้ขโมยเพลงแห่งความรู้โรจน์จากดวงใจเจ้า

(ตอน คีตกาล บรรณาการแต่เจ้าชาย : หน้า47)

โสภณี สาววัยกำดัด และกรรมกรในชุดสูท

(ตอน บทเพลงแห่งการไม่มาและไม่ไป : หน้า73)

ดงป่าคอนกรีตชูทิวเข็ดสู่ฟ้า

(ตอน บทเพลงแห่งการไม่มาและไม่ไป : หน้า73)

ใครเด็ดปีกนกพิราบ

ใครเหยียบย่างกิ่งมะกอก

ใครฆาตกรรมเสรีภาพ

ใครยึดอำนาจจากเสรีชน

(ตอน ข้ามาตามหาบทกวี : หน้า101)

1.3 คำแสดงอารมณ์ หมายถึง คำที่เป็นเสียงอันเกิดจากอารมณ์สะท้อนใจของมนุษย์ เช่น

- ปัจเจก! แสดงอารมณ์ ความเป็นหนึ่งเดียว, ตัวเอง
(ตอน หากฉันตาย : หน้า11)
- โศตสดับ แสดงอารมณ์ สั่งให้ฟัง (ตอน หากฉันตาย : หน้า11)
- เจียบเสีย! แสดงอารมณ์ ห้ามปราม/ดูว่า
(ตอน กรณีวิวาทกับความเจียบ : หน้า13)
- อาลัยอาวรณ์ แสดงอารมณ์ คิดถึง
(ตอน ด้วยบทกวีนี้ ฉันทาริกนามให้ท่านซีตีย์ : หน้า15)
- โอ ดวงวิญญาณแห่งบรรพบุรุษ แสดงอารมณ์ รำพึงรำพัน
(ตอน ด้วยบทกวีนี้ ฉันทาริกนามให้ท่านซีตีย์ : หน้า21)
- นาวาทอดกายสู่สรวงสวรรค์ แสดงอารมณ์ เศร้า สูญเสีย
(ตอน ตามเงาจันทร์ : หน้า23)
- จ่อมจม แสดงอารมณ์ ตรม เศร้า ระทม (ตอน กล้าไม้ประหลาด : หน้า33)
- โอ เจ้าชายลี้ภัย ผู้กล้าก่อกวนความเลวร้าย (ตอน คีตกาล บรรณาการแต่เจ้าชาย : หน้า46)
- ใต้ฟ้าสี่ครามแผ่นดินขจีเขียว
(ตอน ฉันควรใช้สีอะไรบนที่ก้อยค่าแห่งความเศร้า : หน้า49)
- แตรเขาสัตว์ป่าโหมโรงบรรเลง (ตอน ไม่มีหญิงสาวในบทกวี : หน้า50)
- เรือลำน้อยแล่นใบสู่ทะเลกว้าง (ตอน ไม่มีหญิงสาวในบทกวี : หน้า50)
- ดวงตาของเธองามวาววับ (ตอน ไม่มีหญิงสาวในบทกวี : หน้า51)
- แล้วร่างนั้นพลันล้มชกกระดูก (ตอน ฉันอยากเป็นนักแม่นปืน : ตอน58)
- ฉันเก็บมันได้! ฉันเก็บมันได้! (ตอน ฉันอยากเป็นนักแม่นปืน : ตอน59)
- กองพะเนินทับถมในใจฉัน (ตอน ฉันอยากเป็นนักแม่นปืน : ตอน0)
- ร่องรอยบทกวีแห่งกรังเป็นวง (ตอน แก้อี้ห้าขา : หน้า65)
- สายลมโหมพัดกระหน่ำแรง
- สายแดดแผดร้อนสุดท้านไหว
- ระลอกเกลียวคลื่นบ้าเกินหยั่ง (ตอน ทำไมคุณไม่ขึ้นรถไฟ : หน้า66)
- ความว่างเปล่ากว้างไกลสุดคะเน (ตอน ทำไมคุณไม่ขึ้นรถไฟ : หน้า67)
- กรี๊ดลมหนาว สายฝนกระหน่ำ
(ตอน จนกว่าพลทหารคนสุดท้ายจากแนวรบจะกลับมา : หน้า69)

รถไฟมรณะบดรางเร่งร้อน

(ตอน จนกว่าพลทหารคนสุดท้ายจากแนวรบจะกลับมา : หน้า69)

เธอนั่งและยืน เธอนั่งแล้วยืน ยืนแล้วนั่ง

(ตอน จนกว่าพลทหารคนสุดท้ายจากแนวรบจะกลับมา : หน้า70)

รถไฟขบวนเก่าวิ่งโยกเขยก

(ตอน จนกว่าพลทหารคนสุดท้ายจากแนวรบจะกลับมา : หน้า71)

ในชุดผ้าพันแผลเปื้อนเลือด

(ตอน จนกว่าพลทหารคนสุดท้ายจากแนวรบจะกลับมา : หน้า71)

รำลึกถึงโคลกรักแสนเศร้า

(ตอน ทางเดินปูลาดด้วยจินตนาการ : หน้า77)

หยดน้ำในดวงตา

(ตอน เสี้ยวของดวงจันทร์ : หน้า80)

โอ แม่จ๋า

(ตอน สนามเด็กเล่นของหนูจะมีกับระเบิดไหมหนอ : หน้า82)

เผื่อว่าเมล็ดพันธุ์เซอร์รี่จะงอกงามอีกครั้ง

(ตอน สนามเด็กเล่นของหนูจะมีกับระเบิดไหมหนอ : หน้า84)

บนเก้าอี้ถ่านซากปรักหักพังเมืองของเรา

(ตอน สนามเด็กเล่นของหนูจะมีกับระเบิดไหมหนอ : หน้า84)

พ่อจงเอาน้ำตาของหนูสาดลงไป!

(ตอน สนามเด็กเล่นของหนูจะมีกับระเบิดไหมหนอ : หน้า84)

บางคนอุทานว่า ต้นไม้ยักษ์!

(ตอน เพียงแต่ยังไม่ได้ทาสี : หน้า90)

ผมหนาว ผมสั่น ผมหนาว ผมสั่น

(ตอน เพียงแต่ยังไม่ได้ทาสี : หน้า 90)

กลิ่นเบนซินชวนผมคลื่นไส้

(ตอน เพียงแต่ยังไม่ได้ทาสี : หน้า90)

เจ้าหญิงฟิลีสฏิน

บนทุ่งหญ้าเขียวระบัดของเธอ

มีคราบน้ำตาและรอยเลือด

ปลอกกระสุนปืน เศษซากระเบิด

และตุ๊กตาแขนขาขาด

(ตอน ฟิลีสฏิน : หน้า94)

ท่วงทำนองอันโศกสลด

(ตอน ข้ามาตามหาบทกวี : หน้า99)

1.4 คำเลี่ยนเสียงธรรมชาติ หมายถึง คำที่ให้ความรู้สึกที่สมจริง ช่วยให้เกิดความรู้สึกนึกคิด และกระตุ้นให้เกิดจินตภาพ เช่น

เสียงกระสอบบรรจุความเจ็บทำลายความเจ็บ

ตั้ง **จ๋อม** และดิ่งจมหายลงใต้ผืนน้ำ (ตอน กรณีวิวาทกับความเจ็บ : หน้า14)

1.5 คำมีศักดิ์ หมายถึง คำที่ให้ความรู้สึกสูงส่งกว่าคำธรรมดาทั่วไป เช่น

ปัจเจก (ตอน หากฉันทาย : หน้า 11)

ฤา (ตอน คีตกาล บรรณาการแต่เจ้าชาย : หน้า47)

แต่ราชโอรสผู้ทรงพิสมัยเสด็จประพาสทางไกล (ตอน เพียงแต่ยังไม่ได้ทาสี : หน้า92)

1.6 คำรูปธรรม หมายถึง คำที่มีความหมายและความเข้าใจในทางรูปร่างหรือในทางที่สัมผัสได้ด้วยประสาททั้ง 5 เช่น

เหี่ยวเฉา (ตอน สนามเด็กเล่นของหนูจะมีกับระเบิดไหมหนอ : หน้า82)

กลมหลาย (ตอน สนามเด็กเล่นของหนูจะมีกับระเบิดไหมหนอ : หน้า82)

บดขยี้ (ตอน สนามเด็กเล่นของหนูจะมีกับระเบิดไหมหนอ : หน้า83)

ราดลงไป (ตอน สนามเด็กเล่นของหนูจะมีกับระเบิดไหมหนอ : หน้า84)

ใหม่เป็นจุด (ตอน สนามเด็กเล่นของหนูจะมีกับระเบิดไหมหนอ : หน้า86)

ฉวัดเฉวียน (ตอน สนามเด็กเล่นของหนูจะมีกับระเบิดไหมหนอ : หน้า86)

เห็นได้ (ตอน สนามเด็กเล่นของหนูจะมีกับระเบิดไหมหนอ : หน้า 87)

ปริ่มล้น (ตอน โฟ้นนิพพานกวี : หน้า88)

สะพริบ (ตอน โฟ้นนิพพานกวี : หน้า88)

โอบยิบลิบลู่ (ตอน โฟ้นนิพพานกวี : หน้า88)

ความปวดร้าว (ตอน เพียงแต่ยังไม่ได้ทาสี : หน้า89)

ชูช่อเสียดฟ้าทะมึน (ตอน เพียงแต่ยังไม่ได้ทาสี : หน้า90)

ผละ (ตอน เพียงแต่ยังไม่ได้ทาสี : หน้า90)

พวกเขาละล้าละล้งและหวาดหวั่นที่จะสัมผัสผิวหนังผม (ตอน เพียงแต่ยังไม่ได้ทาสี :

หน้า91)

กรีดร้อง (ตอน เพียงแต่ยังไม่ได้ทาสี : หน้า91)

ซ้ำแรก (ตอน เพียงแต่ยังไม่ได้ทาสี : หน้า91)

โง่งง (ตอน เพียงแต่ยังไม่ได้ทาสี : หน้า 91)

โค่น (ตอน เพียงแต่ยังไม่ได้ทาสี : หน้า91)

ลำตันของผมถูกตัดและชอยเป็นซี่ซี่ (ตอน เพียงแต่ยังไม่ได้ทาสี : หน้า91)

ทอดสมอกกลางดึกสงัด	(ตอน พิสูจน์ : หน้า93)
กระหัด	(ตอน พิสูจน์ : หน้า93)
กองคาราวานเบดูอินเผ่าสุดท้าย	(ตอน พิสูจน์ : หน้า94)
ห้าห้า	(ตอน พิสูจน์ : หน้า95)
และรอยยิ้มของรองเท้าบูต	(ตอน พิสูจน์ : หน้า95)
โลดแล่น	(ตอน ข้ามาตามหาบทกวี : หน้า102)
แบ่งบานงามสะพรั่ง	(ตอน ข้ามาตามหาบทกวี : หน้า102)
เสียงหวูดโหยหวน	(ตอน ข้ามาตามหาบทกวี : หน้า103)

1.7 คำนามธรรม หมายถึง คำที่ให้ความหมายทางความคิดหรือเป็นคำที่รับความหมายได้ทางประสาทที่ 6 เช่น

ความรู้	(ตอน ความรู้ : หน้า7)
จิตวิญญาณ	(ตอน ด้วยบทกวีนี้ ฉันจารึกนามให้ท่านซีดี : หน้า16)
ธณิ	(ตอน ด้วยบทกวีนี้ ฉันจารึกนามให้ท่านซีดี : หน้า16)
สุคติ	(ตอน ด้วยบทกวีนี้ ฉันจารึกนามให้ท่านซีดี : หน้า16)
สุสาน	(ตอน ด้วยบทกวีนี้ ฉันจารึกนามให้ท่านซีดี : หน้า16)
จริสังขาร	(ตอน ด้วยบทกวีนี้ ฉันจารึกนามให้ท่านซีดี : หน้า17)
กาฬสมัย	(ตอน ด้วยบทกวีนี้ ฉันจารึกนามให้ท่านซีดี : หน้า20)
มิกสัญญียุค	(ตอน ด้วยบทกวีนี้ ฉันจารึกนามให้ท่านซีดี : หน้า20)
มาตุภูมิ	(ตอน ด้วยบทกวีนี้ ฉันจารึกนามให้ท่านซีดี : หน้า20)
เผด็จการ	(ตอน ด้วยบทกวีนี้ ฉันจารึกนามให้ท่านซีดี : หน้า20)
ทรรราช	(ตอน ด้วยบทกวีนี้ ฉันจารึกนามให้ท่านซีดี : หน้า20)
รัตติกาล	(ตอน ตามเงาจันทร์ : หน้า23)
อนิจจัง	(ตอน ปีก : หน้า38)
อมตกาล	(ตอน ปีก : หน้า38)
พิสุทธิ์	(ตอน หยดน้ำตาของกาลเวลา : หน้า39)
สราญ	(ตอน เจียบงันวัจนภาษามนุษย์ : หน้า41)
บูรพทิศ	(ตอน จากจักรวาลอันไกลโพ้น : หน้า44)
จันรรจา	(ตอน จากจักรวาลอันไกลโพ้น : หน้า44)

ปาฏิหาริย์	(ตอน จากจักรวาลอันไกลโพ้น : หน้า44)
อิสรภาพ(ตอน ที่รัก : หน้า45)	
สันติภาพ	(ตอน ที่รัก : หน้า45)
คีตกาล	(ตอน คีตกาล บรรณาการแต่เจ้าชาย : หน้า46)
สรรพสิ่ง	(ตอน คีตกาล บรรณาการแต่เจ้าชาย : หน้า46)
ความรุ่งโรจน์	(ตอน คีตกาล บรรณาการแต่เจ้าชาย : หน้า47)
มลายสูญ	(ตอน คีตกาล บรรณาการแต่เจ้าชาย : หน้า47)
มาตุภูมิ	(ตอน ฉันควรใช้สีอะไรบันทึกถ้อยคำแห่งความเศร้า : หน้า49)
คณนา	(ตอน ฉันควรใช้สีอะไรบันทึกถ้อยคำแห่งความเศร้า : หน้า49)
อัปลักษณ์	(ตอน ผู้ถูกหลงลืม : หน้า54)
อำมหิต	(ตอน ฉันอยากเป็นนักแม่นปืน : ตอน60)
ซานซาลา	(ตอน จนกว่าพลทหารคนสุดท้ายจากแนวรบจะกลับมา : หน้า68)
กแหวราก	(ตอน บทเพลงแห่งการไม่มาและไม่ไป : หน้า73)
วิปลาส	(ตอน บทเพลงแห่งการไม่มาและไม่ไป : หน้า73)
โศกนาฏกรรม	(ตอน ทางเดินปูลาดด้วยจินตนาการ : หน้า77)
นัยย์ตา	(ตอน เสี้ยวของดวงจันทร์ : หน้า78)
ริษยา	(ตอน เสี้ยวของดวงจันทร์ : หน้า80)
เดือนรอมฎอน	(ตอน สนามเด็กเล่นของหนูจะมีกับระเบิดไหมหนอ : หน้า82)
จำเริญ	(ตอน สนามเด็กเล่นของหนูจะมีกับระเบิดไหมหนอ : หน้า82)
ลิขิต	(ตอน สนามเด็กเล่นของหนูจะมีกับระเบิดไหมหนอ : หน้า86)
โตรกผา	(ตอน สนามเด็กเล่นของหนูจะมีกับระเบิดไหมหนอ : หน้า87)
เครื่องบัตรพลี	(ตอน สนามเด็กเล่นของหนูจะมีกับระเบิดไหมหนอ : หน้า87)
บาทวิถี	(ตอน โฟ้นนิพพานกวี : หน้า88)
อัติวินิบาตรกรรม	(ตอน โฟ้นนิพพานกวี : หน้า88)
ปรีดีเปรม	(ตอน เพียงแต่ยังไม่ได้ทำสี : หน้า91)
กลียุค	(ตอน ฟิล์สฐีน : หน้า94)
จินตภาพ	(ตอน ข้ามาตามหาบทกวี : หน้า102)
วาทกรรม	(ตอน ข้ามาตามหาบทกวี : หน้า102)

1.8 ศัพท์บัญญัติหรือศัพท์เทคนิค (Technical term) เป็นคำที่สร้างขึ้นใหม่เพื่อใช้ในกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง ในระยะแรกที่บัญญัติขึ้นมาหากไม่ได้รับความนิยมก็จะเลิกไปในที่สุด เช่น

ทรรราช	(ตอน ด้วยบทกวีนี้ ฉันทารักนามให้ท่านซีดี : หน้า21)
คีวไลซ	(ตอน ผู้ถูกหลงลืม : หน้า55)
อนารยธรรม	(ตอน ผู้ถูกหลงลืม : หน้า55)
จริตเมือง	(ตอน แก้อี้ห้าขา : หน้า64)
ศิลปวิทยาการ	(ตอน ทางเดินปูลาดด้วยจินตนาการ : หน้า74)

1.9 คำเฉพาะกลุ่ม หมายถึง คำที่บุคคลแต่ละกลุ่มคิดขึ้นใช้กันภายในกลุ่มของตน คนอื่น ๆ มักไม่เข้าใจ ซึ่งไม่พบการใช้คำเฉพาะกลุ่มในงานเขียน “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” ของชะการ์รียา อมตยา

1.10 คำแสลง หมายถึง คำที่ใช้ให้วิปลาสคลาดเคลื่อนไปจากปกติในด้านใดด้านหนึ่ง ซื่ออาจเป็นด้านเสียง การเขียนและความหมาย เช่น

เกย้ ทอม ดี	(ตอน บทเพลงแห่งการไม่มาและไม่ไป : หน้า73)
ปลิตซีฟ	(ตอน ฉันทอยากเป็นนักแม่นปืน : หน้า60)

1.11 คำภาษาตลาด หมายถึง (Colloquial) หมายถึง คำที่เป็นภาษาพูดของคนทั่วไป โดยไม่คำนึงความถูกต้องหรือความเหมาะสม แต่สามารถสื่อความหมายกันได้เป็นอย่างดี เช่น

หัวร่อ	(ตอน กรณีวิวาทกับความเจ็บ : หน้า13)
แหกปาก	(ตอน ฉันทอยากเป็นนักแม่นปืน : หน้า58)
กระดก	(ตอน แก้อี้ห้าขา : หน้า65)

1.12 คำต่ำหรือคำหยาบ หมายถึง คำต่ำ คำสบถสาบานและคำเสียดสีที่ส่อไปในทางหยาบคาย คำประเภทนี้ไม่เหมาะสมที่จะนำไปใช้ เช่น

เสือก	(ตอน หากฉันทาย : หน้า11)
ถ่อยสตุล	(ตอน คีตกาล บรรณาการแต่เจ้าชาย : หน้า47)
เด็ดหัว	(ตอน ฉันทอยากเป็นนักแม่นปืน : ตอน 58)
มหาโคตรนคร	(ตอน บทเพลงแห่งการไม่มาและไม่ไป : หน้า73)
คุณครูซีต่ำ	(ตอน บทเพลงแห่งการไม่มาและไม่ไป : หน้า73)
เผาวอด	(ตอน สนามเด็กเล่นของหนูจะมีกับระเบิดไหมหนอ : หน้า82)
เมรุ	(ตอน เพียงแต่ยังไม่ได้ทาสี : หน้า92)

ราวซีกรงช้าง	(ตอน พิสูจน์ : หน้า93)
โสมม	(ตอน ข้ามาตามหาบทกวี : หน้า98)
โสโครก	(ตอน ข้ามาตามหาบทกวี : หน้า98)
ปางตาย	(ตอน ข้ามาตามหาบทกวี : หน้า99)
สลัม	(ตอน ข้ามาตามหาบทกวี : หน้า100)
แพรงทาง	(ตอน ข้ามาตามหาบทกวี : หน้า100)

1.13 คำภาษาถิ่น (Dialect and provincial) หมายถึง คำที่ใช้กันตามท้องถิ่นต่างๆ ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างไปจากภาษากลางที่เป็นภาษามาตรฐานของชาติ ซึ่งไม่พบการใช้คำภาษาถิ่นในงานเขียน “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” ของชะการ์รียา อมตยา

1.14 คำภาษาต่างประเทศ (Foreign word) หมายถึง ภาษาไทยในปัจจุบันมีคำจากภาษาต่างประเทศเข้ามาปะปนอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น

จอมอนิเตอร์(อังกฤษ)	(ตอน การเดินทางของกวีบทหนึ่ง : หน้า8)
สายเคเบิล(อังกฤษ)	(ตอน การเดินทางของกวีบทหนึ่ง : หน้า8)
แดนซ์(อังกฤษ)	(ตอน หากฉันตาย : หน้า11)
ซีดี(อาหรับ)	(ตอน ด้วยบทกวีนี้ ฉันจารึกนามให้ท่านซีดี : หน้า15)
อิเล็กทรอนิกส์(อังกฤษ)	(ตอน ตามเงาจันทร์ : หน้า23)
คาร์นิวัล(อังกฤษ)	(ตอน เงียบงันวจนภาษามนุษย์ : หน้า41)
แร็ป(อังกฤษ)	(ตอน กายภาพแห่งความจริง : หน้า42)
นิวเคลียร์(อังกฤษ)	(ตอน ที่รัก : หน้า45)
ปลั๊ก(อังกฤษ)	(ตอน แก้อื้อห้าขา : หน้า65)
มีดสปาร์ตา(อังกฤษ)	(ตอน เสี้ยวของดวงจันทร์ : หน้า80)
คลาสสิก (อังกฤษ)	(ตอน กุหลาบควรจะอยู่ ณ ที่ใด : หน้า81)
ชามเบรกฟิสต์(อังกฤษ)	(ตอน เพียงแต่ยังไม่ได้ทาสี : หน้า92)
หน้าไซไซตี๋บางกอกโพสท์(อังกฤษ)	(ตอน เพียงแต่ยังไม่ได้ทาสี : หน้า92)
ถุงเท้าปีแอร์การ์แดง(อังกฤษ)	(ตอน เพียงแต่ยังไม่ได้ทาสี : หน้า92)
เน็กไท(อังกฤษ)	(ตอน เพียงแต่ยังไม่ได้ทาสี : หน้า92)
บิลบอร์ด(อังกฤษ)	(ตอน เพียงแต่ยังไม่ได้ทาสี : หน้า92)

1.15 คำภาษาหนังสือพิมพ์ (Journalese) หมายถึง คำที่นักหนังสือพิมพ์สร้างขึ้นใช้เพื่อให้เกิดความตื่นเต้นเร้าความสนใจผู้อ่าน เช่น

คลื่นผู้อพยพจะคืนสู่เหย้า (ตอน พิสูจน์ : หน้า95)

1.16 คำภาษาพานิช หมายถึง คำที่ใช้ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความน่าสนใจและชักจูงใจให้ใช้บริการ ซึ่งไม่พบการใช้คำภาษาพานิชในงานเขียน “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” ของชะการ์รียา อมตยา

1.17 คำพวน หมายถึง คำที่เมื่ออ่านย้อนกลับสลับสระกันแล้วจะได้คำที่มีความหมายใหม่เกิดขึ้น บางครั้งจะได้คำที่มีความหมายไปในทางหยาบคาย ซึ่งไม่พบการใช้คำพวนในงานเขียน “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” ของชะการ์รียา อมตยา

1.18 คำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ หมายถึง คำที่เกิดจากคนไทยส่วนใหญ่มีอารมณ์ขัน บางครั้งเรื่องคอขาดบาดตายก็เอามาพูดล้อเล่น เพื่อผ่อนคลายในการใช้ภาษา เช่น

ยุคแคบปีตอลิสมีโกลบอลไหลเซชั่น (ตอน กายภาพแห่งความจริง : หน้า42)

เบสต์เซลเลอร์ (ตอน เพียงแต่ยังไม่ได้อ่าน : หน้า92)

1.19 คำย่อ หมายถึง คำที่เขียนอย่างย่อเพื่อประหยัดถ้อยคำหรือทำให้ไม่เปลืองเนื้อที่ในการเขียนหรือพิมพ์ ซึ่งไม่พบการใช้คำย่อในงานเขียน “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” ของชะการ์รียา อมตยา

1.20 คำเลียนเสียงพูด หมายถึง คำที่เขียนถ่ายทอดออกมาให้เหมือนกับเสียงพูดให้มากที่สุด บางครั้งเสียงพูดนั้นก็มักมีลักษณะที่เล่นลิ้น ซึ่งไม่พบการใช้คำเลียนเสียงพูดในงานเขียน “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” ของชะการ์รียา อมตยา

2. วรรณลีลาในด้านการใช้คำ พบลักษณะการใช้ภาพพจน์ ดังนี้

2.1 อุปมา (Simile) หมายถึง การใช้ความเปรียบเทียบอธิบายลักษณะของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยสิ่งที่นำมาใช้เป็นความเปรียบเทียบบนนั้นเป็นสิ่งที่รู้จักกันดีอยู่แล้ว เช่น

จากรอยหยักในหัว

ไหลเลื่อนมาทางแขน

ดูจปีศาจซึ่งปรารถนา

หลุดจากกรงที่คุมขัง

คำรามราวสายฟ้าร้อง

(ตอน การเดินทางของกวีบทหนึ่ง : หน้า8)

(ตอน กรณีวิวาทกับความเงียบ : หน้า13)

กระซอกหัวใจฉันแทบหลุดจากร่าง

(ตอน ด้วยบทกวีนี้ ฉันจารึกนามให้ท่านซีดี : หน้า15)

เขาละเลียดจิบกาแฟเอสเพรสโซ่จากถ้วยเล็กอย่างประณีต

ดูตั้งเครื่องดื่มจากโต๊ะอาหารมือสุดท้ายขององค์พระเยซู

หรือเป็นเครื่องดื่มถ้วยสุดท้ายผสมยาพิษกำนัลแด่โซเครตีส

(ตอน ในเงาภาพเหมือน : หน้า25)

โลกในอ้อมกอดแห่งรัตติกาล

เธอสยายปีกสีดำเหนือเมืองของเรา

(ตอน ตามเงาจันทร์ : หน้า23)

แต่ดูมีชีวิตชีวาราวถ้อยคำเริงระบำ

(ตอน ในเงาภาพเหมือน : หน้า28)

ลั่นทมที่กุโบร์กำลังออกดอกสะพรั่ง

นวลขาวเหมือนผ้าห่อศพ

(ตอน ไม่เห็นดวงตะวัน : หน้า30)

กาลเวลาโรยดูจไปไม่ร่วง

(ตอน ปีก : หน้า38)

กองคาราวานแห่งความเศร้ารอนแรม

พกพาแต่ความเหงาและความเดียวดาย

ดูความเปล่าเปลี่ยวของกวีผู้สูญเสียคนรัก

(ตอน หยดน้ำตาของกาลเวลา : หน้า39)

จุดประกายมือสาดผงไพรราวผงถ่าน

(ตอน เจียบงันวันภาษามนุษย์ : หน้า41)

เราเดินทางจากจักรวาลอันไกลโพ้น

เช่นดาวหนึ่งซึ่งพลัดหลง ปานม่านรัตติกาล

(ตอน จากจักรวาลอันไกลโพ้น : หน้า44)

จงให้มันกัดกร่อนจิตใจของเจ้าตั้งสายลม

(ตอน คีตกาล บรรณาการแต่เจ้าชาย : หน้า46)

คาราวานแห่งความเศร้ากลับมาอีกครั้ง

เงกแถวของยิปซีที่หวนมาใหม่

(ตอน คีตกาล บรรณาการแต่เจ้าชาย : หน้า46)

ดวงหน้าหมองหม่นจึ่งราวศิลาต้องคำสาป

(ตอน คีตกาล บรรณาการแต่เจ้าชาย : หน้า47)

ผมยาวสลวยถึงบันเอว

ราวเกลียวคลื่นในมหาสมุทร (ตอน ไม่มีหญิงสาวในบทกวี : หน้า51)

คงจะดีถ้าฉันเป็นนักแม่นปืน

ฉันจะสอยยิงผู้บุกรุก

ทีละคนสองคนอย่างเยือกเย็น

ด้วยกระสุนทีละนัดสองนัด

ร่วงลง ร่วงลงดูจไปไม่ร่วง (ตอน ฉันอยากเป็นนักแม่นปืน : หน้า56)

ต้นหญ้าเขียวระยัดและมวลเมฆพากันเรียงระบำ (ตอน แก้อี้ห้าขา : หน้า63)

ขุนเขาดังหนอนยักษ์หลับไหลมิเต็มอ้อม

ครางหวัรจจักรตั้งสุรเสียงสัตว์นรก

ล้อเหล็กสันดาปรางประกายราวดอกไม้ไฟ

(ตอน จนกว่าพลทหารคนสุดท้ายจากแนวรบจะกลับมา : หน้า69)

ศิลาตั้งคั่นฉ่องสะท้อนโลกเก่า (ตอน ทางเดินปูลาดด้วยจินตนาการ : หน้า74)

หยั่งรากลึกยึดตรึงธรณี

ราวปลิงยักษ์ในเทือกเขาแอนดีส

(ตอน ทางเดินปูลาดด้วยจินตนาการ : หน้า74)

ท้ายทอยของผมเหมือนมีระฆังพันใบ (ตอน เพียงแต่ยังไม่ได้ทาสี : หน้า89)

เสียงก้องทำให้หัวผมแทบระเบิด

เหมือนระดับของเหลวในหูผมไหลทะลัก

ผมรู้สึกที่หัวของผมโตขึ้นโตขึ้นจนบดบังทัศนวิสัย

และกีดขวางการจราจรในบัดนั้น (ตอน เพียงแต่ยังไม่ได้ทาสี : หน้า89)

กระตุกแตกราวผนังกระจกถูกอัดด้วยแรงฟุตบอลของวัยหนุ่ม

เปลือกผมและอยู่ อย่างกับจี้กมือเข้า (ตอน เพียงแต่ยังไม่ได้ทาสี : หน้า91)

หนามกุหลาบคมเข่นลวดหนามทิ่มแทง (ตอน พิัสฏ์นิน : หน้า93)

ในทะเลมืด นาวาแห่งความหวัง

ทอดสมอรอเทียบท่า (ตอน พิัสฏ์นิน : หน้า96)

มาตุภูมิของเขา

ร้อนดูจเปลวเพลิง (ตอน ข้ามาตามหาบทกวี : หน้า103)

2.2 อุปลักษณ์ (Metaphor) หมายถึง การนำสิ่งของที่มีลักษณะเหมือนกันหรือคล้ายกันกับสิ่งที่ต้องการสื่อความหมายเปรียบเทียบ เพื่อให้เกิดจินตภาพที่กว้างไกลโดยไม่ใช้คำแสดงการเปรียบเทียบ แต่สามารถรับรู้ได้โดยนัยว่าหมายถึงสิ่งใด เช่น

เพื่อหยุดยั้งการกลายเป็นเมล็ดพันธุ์

ก่อนกำเนิดดอกไม้แห่งความชั่ว (ตอน คีตกาล บรรณาการแต่เจ้าชาย : หน้า46)

กลายเป็นพันธุ์เป็นปีศาจ (ตอน ข้ามาตามหาบทกวี : หน้า98)

2.3 บุคลาธิษฐาน (personification) เป็นความเปรียบเทียบที่นำความรู้สึกนึกคิด จิตใจ ลักษณะ กิริยาอาการของมนุษย์ไปใส่ในสรรพสิ่งทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตทำให้ดูเหมือนว่าสรรพสิ่งเหล่านั้นแสดงความรู้สึกนึกคิดและอากัปกริยาต่างๆ ได้เหมือนมนุษย์ เช่น

ฉันกระซอกคอเสื้อความเจียบอย่างรำคาญ (ตอน กรณีวิวาทกับความเจียบ : หน้า13)

ความเจียบหัวเราะจนน้ำตาไหล (ตอน กรณีวิวาทกับความเจียบ : หน้า13)

ฉันกำหมัดชกลงหน้าท้องความเจียบ (ตอน กรณีวิวาทกับความเจียบ : หน้า13)

ความเจียบล้มคะมำกับพื้น (ตอน กรณีวิวาทกับความเจียบ : หน้า13)

ฉันคว่ำกระสอบป่านจับความเจียบยัดลงไป (ตอน กรณีวิวาทกับความเจียบ : หน้า14)

โยนความเจียบถ่วงน้ำ (ตอน กรณีวิวาทกับความเจียบ : หน้า14)

และรอยจูบของก้อนเมฆเมามาย (ตอน ตามเงาจันทร์ : หน้า24)

ใครล่ำมไซ่ตรวนบทกวีเอาไว้ (ตอน ข้ามาตามหาบทกวี : หน้า100)

อาจเป็นเรื่องของดาวพลูโตที่เพิ่งถูกเนรเทศ (ตอน ในเงาภาพเหมือน : หน้า27)

ที่บ้านหน้าต่าง

หอมอวลกลิ่นดอกจำปา

ในมวลบรยากาศลึกลับ

แห่ล้อมข้าพเจ้าหลับไหล (ตอน ไม่เห็นดวงตะวัน : หน้า29)

ข้าพเจ้าเห็นกำแพงกำลังร้องไห้ (ตอน ไม่เห็นดวงตะวัน : หน้า29)

ความซึ่ซลาดจองจำข้าพเจ้าไว้ใต้ผ้าห่มผืนเก่า

ความเศร้าแอบซุกในปลอกหมอนเปื้อนน้ำลาย

ขณะที่ดวงดาววิ่งเล่นซุกซนในราตรีกาล

ดวงจันทร์ซีดเซียวกำลังจ้องมอง (ตอน ไม่เห็นดวงตะวัน : หน้า29)

ความตายอ้าแขนกว้าง

- ต้อนรับอาคันตุกะของพระเจ้า (ตอน ไม่เห็นดวงตะวัน : หน้า30)
- กองคาราวานแห่งความเศร้ารอนแรม (ตอน หยดน้ำตาของกาลเวลา : หน้า39)
- เรือใบโจรสลัด
- โซซัดโม่ปะทะแก๊งหินคอยรัก (ตอน เจียบงันวัจนภาษามนุษย์ : หน้า40)
- ตะวันดวงโตดังดวงตา
- จับจ้องเม็ดทรายริมหาดสนเรียงระบำ (ตอน เจียบงันวัจนภาษามนุษย์ : หน้า40)
- เบิกฟ้าแลดาราวิ่งเล่นซุกซนดุจเด็กน้อยในคาร์นิวัล!
- (ตอน เจียบงันวัจนภาษามนุษย์ : หน้า41)
- ฉันไปตลาดค้าอิสรภาพ
- เพื่อซื้อสันติภาพ (ตอน ที่รัก : หน้า45)
- แต้มแต่งด้วยดอกไม้หลากสี
- มัดช่อด้วยมวลความฝันของโลก
- (ตอน ฉันควรใช้สีอะไรบันทึกถ้อยคำแห่งความเศร้า : หน้า48)
- ความโดดเดี่ยวหยั่งรากและเติบโตในกาย
- โมงยามได้ขโมยดวงตาข้างฝันจากฉันไป
- (ตอน ฉันควรใช้สีอะไรบันทึกถ้อยคำแห่งความเศร้า : หน้า49)
- บทกวีของผมวิงวนในถ้วยกาแฟร้อน (ตอน แก้อีห่าขา : หน้า63)
- ดวงอาทิตย์ส้อมยิ้มหัวให้กับโลกใบเก่า (ตอน แก้อีห่าขา : หน้า64)
- มวลดอกไม้ปล้นตื่นจากฝันอันยาวนาน (ตอน แก้อีห่าขา : หน้า64)
- ณ ที่ซึ่งถ้อยคำถูกจองจำ (ตอน ทางเดินปูลาดด้วยจินตนาการ : หน้า74)
- ที่ซึ่งรอยเท้าเหล่าปราชญ์เคยจุ่มพิศ (ตอน ทางเดินปูลาดด้วยจินตนาการ : หน้า75)
- ความเจียบตะโกนก้องในใจข้า
- พร่ำบ่นคำนึงถึงใครสักคน (ตอน เสี้ยวของดวงจันทร์ : หน้า78)
- ใครล่ำมไซ่ตรวนบทกวีเอาไว้ (ตอน ข้ามาตามหาบทกวี : หน้า101)
- บทกวีตายแล้วหรือยัง (ตอน ข้ามาตามหาบทกวี : หน้า101)
- บทกวีกรี๊ดร้องสะอื้นร่ำไห้ (ตอน ข้ามาตามหาบทกวี : หน้า102)
- เหลือเพียงจันทร์ดวงเศร้าสี่เสี้ยว (ตอน ข้ามาตามหาบทกวี : หน้า103)

2.4 **อติพจน์** (hyperole) เป็นการนำสิ่งที่เกินจริงมาเปรียบเทียบกับสิ่งที่ต้องการกล่าวถึง เพื่อให้ได้ความรู้สึก ได้อารมณ์และมุ่งผลทางด้านจิตใจมากกว่าข้อเท็จจริง เช่น

ฉันทงกาแพ้วยที่หมื่น (ตอน ด้วยบทกวีนี้ ฉันทจาริกนามให้ท่านซีตีย์ : หน้า20)

จตุยาเส้นมวนที่ล้าน (ตอน ด้วยบทกวีนี้ ฉันทจาริกนามให้ท่านซีตีย์ : หน้า20)

จากสวนสวรรค์ที่ต้องเดินทางไกลสิบสองล้านปีแสง (ตอน กล้าไม้ประหลาด : หน้า32)

ต้นไม้ที่วานี้สิบสองปีจึงออกดอกสิบสองดอก

สิบสองปีต่อมาดอกจะกลายเป็นผลสิบสองผล

ต่อเมื่อมีผีเสื้อสิบสองพันธุ์ และผึ้งสิบสองรัง

มาช่วยกันผสมเกสรทุกสิบสองอณูเข้ากับทุกสิบสองต้น

กล่าวกันว่าแต่ละผลที่สุกปลั่งเมื่อรับประทานเข้าไป

จะช่วยประสานยึดต่ออายุให้ถอยหลังกลับได้สิบสองปี

(ตอน กล้าไม้ประหลาด : หน้า33)

โอบยบินหมื่นแสนลี

(ตอน กายภาพแห่งความจริง : หน้า42)

ผีเสื้อสี่เหลี่ยมนับพันกระพือโอบยบิน

(ตอน ฉันทควรใช้สี่อะไรบันทึกถ้อยคำแห่งความเศร้า : หน้า48)

จากแมลง

ฉันทกลายร่างเป็นเทวีผู้มีปีก

(ตอน โพนนิพพานกวี : หน้า88)

เหนือปากฟ้าผากรอยเท้าบนปุยมะเขม

(ตอน โพนนิพพานกวี : หน้า88)

สายลมจะพัดร่องรอยตีนตะขาบ

(ตอน ประวัติศาสตร์ : หน้า96)

เราจะสลักชื่อเธอ

บนก้อนหินทุกก้อน

เม็ดทรายทุกเม็ด ต้นไม้ทุกต้น

และบนกลีบดอกไม้ทุกกลีบ

(ตอน ประวัติศาสตร์ : หน้า96)

บทกวีที่ทำให้โลกร้องไห้

(ตอน ข้ามาตามหาบทกวี : หน้า99)

บทกวีอาจถูกจองจำ

ในคุกล้านกำแพง

(ตอน ข้ามาตามหาบทกวี : หน้า100)

ตะวันพันดวงอาทิตย์อาจสาตแสง

(ตอน ข้ามาตามหาบทกวี : หน้า103)

2.5 นามนัย (metonymy) เป็นการใช้คำหรือวลีอันเป็นลักษณะเด่นหรือมีสัมพันธภาพใกล้ชิดกับสิ่งที่ต้องการกล่าวถึงแทนสิ่งที่ต้องการกล่าวถึงนั้น ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพ เช่น

ฝูงนกในดงเกลจะคืนถิ่น (ตอน พิลาสน์ : หน้า95)

นกพิราบและต้นมะกอก (ตอน ประวัติศาสตร์ : หน้า97)

ก่อนพลุโตะจะกลายร่างเป็นดาวเคราะห์ (ตอน ข้ามาตามหาบทกวี : หน้า100)

2.6 สมณานาม (antonomasia) เป็นการใช้ชื่อที่ตั้งขึ้นใหม่แทนชื่อที่ต้องการจะกล่าวถึง อาจจะเป็นการสื่อความหมายที่รับรู้กันเฉพาะคนในกลุ่มที่มีประสบการณ์หรือมีความสนใจร่วมกัน เช่น

หมาป่าได้เหยียบย่ำมาตุภูมิเรา

ฝูงแกะของเราหนีกระเจิงจากหุบเขา

(ตอน สนามเด็กเล่นของหนูจะมีกับระเบิดไหมหนอ : หน้า85)

แผ่นดินแห่งน้ำผึ้งและต้นมะกอกคดคิ่น (ตอน พิลาสน์ : หน้า93)

2.7 ปฏิทรรศน์ (paradox) บางตำราเรียกว่าปฏิภาคพจน์เป็นการนำคำที่มีความหมายขัดแย้งกันมาวางไว้ใกล้กัน ดูอย่างผิวเผินแล้วจะเห็นว่าเป็นไปไม่ได้ เช่น

ท่ามกลางอัญมณีฉันคือก้อนหิน

ท่ามกลางเม็ดทราย ฉันคือฝุ่นดิน

ท่ามกลางบุคริตาฉันคือผู้ที่ตายตั้งแต่ยังเด็ก

ท่ามกลางนักรบ ฉันคือผู้ฉลาดหนีสงคราม

ท่ามกลางคำตอบ ฉันคือคำถาม

ท่ามกลางคู่รัก ฉันคือเพลิงริษยา

ท่ามกลางนักปราชญ์ ฉันคือคนโง่

ท่ามกลางกวี ฉันคือคนใบ้

ท่ามกลางพฤษชาติ ฉันคือวัชพืช

ท่ามกลางบุปผชาติ ฉันคือดอกหญ้า

ท่ามกลางดวงดาว ฉันคือดาวตก

ท่ามกลางทรรราช ฉันคือขบถ

ท่ามกลางชายฝั่ง ฉันคือหินโสโครก

ท่ามกลางมหาสมุทร ฉันคือแอ่งน้ำตื้น

ท่ามกลางความงาม ฉันคือความอัปมงคล

ท่ามกลางนักบุญ ฉันคือคนบาป
 ท่ามกลางบทเพลง ฉันคือบทสวดศพ
 ท่ามกลางสังฆกรรม ฉันคือความโกหกมดเท็จ
 ท่ามกลางเสียงอึกทึก ฉันคือความเงียบ
 ท่ามกลางวันवार ฉันคือวันที่ยังมาไม่ถึง
 ท่ามกลางศิลปะ ฉันคือกองขยะ
 ท่ามกลางความศิวิไลซ์ ฉันคืออนารยธรรม
 ท่ามกลางการสรรเสริญ ฉันคือการดูแคลน
 ท่ามกลางประวัติศาสตร์ ฉันคือผู้ถูกหลงลืม (ตอน ผู้ถูกหลงลืม : หน้า54)
 จากฟากฟ้าลงมาสู่ดิน (ตอน ข้ามาตามหาบทกวี : หน้า98)

2.8 การอ้างอิง (allusion) เป็นการนำบุคคล หรือเหตุการณ์ หรือข้อความตอนใดตอนหนึ่งในนิทาน หรือวรรณกรรม วรรณคดีอื่นๆ มากล่าวอ้างอิงในงานเขียนของตน เช่น

อาหารมื้อสุดท้าย อ้างถึงเรื่องราวของพระเยซู (ตอน ในเงาภาพเหมือน : หน้า25)
 เครื่องดื่มถ้วยสุดท้ายที่ผสมยาพิษของไซเครตีส (ตอน ในเงาภาพเหมือน : หน้า25)
 อะไรสักอย่างที่โคลัมบัสและยูลิสซีสตกสำรวจ (ตอน อะไรสักอย่าง : หน้า31)
 อะไรสักอย่างที่ศาสดาของโลกล้มเทศนาสั่งสอน (ตอน อะไรสักอย่าง : หน้า31)
 อะไรสักอย่างที่ไม่ได้ไปพร้อมกับเรือโนอาห์ (ตอน อะไรสักอย่าง:หน้า31)
 อะไรสักอย่างที่นอศตราตามูสคาดไม่ถึง (ตอน อะไรสักอย่าง:หน้า31)
 อะไรสักอย่างที่เพลโตไม่เคยคาดคิด (ตอน อะไรสักอย่าง:หน้า31)
 อะไรสักอย่างที่นิทเซ่ไม่ได้กล่าวถึง (ตอน อะไรสักอย่าง:หน้า31)
 อะไรสักอย่างที่ไอน์สไตน์มิได้คำนวณ (ตอน อะไรสักอย่าง:หน้า31)
 ฝี่เสื่อประหลาดของจวงจื้อ (ตอน กายภาพแห่งความจริง:หน้า42)
 จากหุบเขาสังกัดเหนือหนองน้ำริมฮวงโห (ตอน กายภาพแห่งความจริง: หน้า42)
 สู่นำองแร้พและกำแพงพ่นสีกลางมหานครนิวยอร์ก (ตอน กายภาพแห่งความจริง: หน้า42)
 เมื่อแว่นโก๊ะหัวตดอกทานตะวัน (ตอน กายภาพแห่งความจริง: หน้า43)
 สายลมวาดรีวคลื่นมหาสมุทรแปซิฟิก (ตอน จากจักรวาลอันไกลโพ้น: หน้า44)

- จากความฝันของชนอินเดียแดงโบราณ (ตอน ไม่มีหญิงสาวในบทกวี : หน้า51)
 คิดจะจัดดอกไม้แบบเซน (ตอน กุหลาบควรจะอยู่ ณ ที่ใด : หน้า81)
 บาโรก เรอเนสซ็องส์ เวลาไปกันใหญ่ (ตอน กุหลาบควรจะอยู่ ณ ที่ใด : หน้า81)
 ห้องสมุดที่มีหนังสือนิทาน พันหนึ่งราตรี
 (ตอน สนามเด็กเล่นของหนูจะมีกับระเบิดไหมหนอ : หน้า83)
 บทกวี รูไบยัต ของโอมาร์ คัยยาม
 (ตอน สนามเด็กเล่นของหนูจะมีกับระเบิดไหมหนอ : หน้า83)
 หนูเคยอ่านคัมภีร์อัลกุรอาน
 พระองค์ตรัสว่า พระเป็นเจ้าจะทรงเคียดขี้ข้างผู้อดทน
 (ตอน สนามเด็กเล่นของหนูจะมีกับระเบิดไหมหนอ : หน้า83)
 แม่น้ำไทกริสกลายเป็นสีโลหิต
 เมโสโปเตเมียจันทร์เสี้ยวอันอุดมกลายเป็นสุสาน
 (ตอน สนามเด็กเล่นของหนูจะมีกับระเบิดไหมหนอ : หน้า85)
 สะพริบพรายคล้ายฟีนิกซ์ในปรภณัม (ตอน โพนนิพพานกวี : หน้า88)
 อยู่ในมิชลินสี่ล้อรถประจำตำแหน่ง (ตอน เพียงแต่ยังไม่ได้อาสา : หน้า92)
 ฉันทน์ฝันถึงเธอ-เจ้าหญิงฟิลีสฏีน (ตอน ฟิลีสฏีน : หน้า93)
 สองริมฝั่งแม่น้ำกาลิลีใกล้บ้านเกิดของกวีผู้ถูกเนรเทศ (ตอน ฟิลีสฏีน : หน้า93)
 กำลังมุ่งหน้าสู่กรุงเยรูซาเล็ม (ตอน ฟิลีสฏีน : หน้า94)
 ปาเลสไตน์ชั่ววินรินทร์ (ตอน ประวัติศาสตร์ : หน้า97)

2.9 การซ้ำคำ (reduplication) เป็นการนำคำที่มีเสียงเหมือนกันอาจมีความหมายเหมือนกันหรือต่างกันมาไว้ใกล้ๆ กันเพื่อบ่งชี้ให้เห็นความหมายที่ชัดเจนหนักแน่นขึ้น เช่น

- ชีวิตชีวา (ตอน ในเงาภาพเหมือน : หน้า28)
 ชุกชุกขิก (ตอน ในเงาภาพเหมือน : หน้า28)
 ฉายฉาน (ตอน จากจักรวาลอันไกลโพ้น : หน้า44)
 แหกปากดินพรวดพราด (ตอน ฉันทน์อยากเป็นนักแม่นปืน : ตอน58)
 แล้วกระโดดโลดเต้นเหมือนเด็ก (ตอน ฉันทน์อยากเป็นนักแม่นปืน : ตอน59)
 เสียบปลั๊กปัจจุบันซบขานรำพึงรำพัน (ตอน แก้อื้อห้าขา : หน้า65)

เขาฆ่าตัวเขาเองด้วยตนเอง

เธอฆ่าตัวเธอเองด้วยตนเอง (ตอน โพนินิพพานกวี : หน้า88)

2.10 ปฏิปจฉา (rhetorical question) เป็นการใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ แต่ถามเพื่อ
เรียกร้องความสนใจหรือกระตุ้นให้คิด เช่น

หนังสือหนึ่งเล่ม

ต้องใช้ตัวอักษรกี่ล้านตัว

ต้องใช้ความรู้สึกกี่แสนความรู้สึก

ต้องใช้เหตุผลกี่หมื่นเหตุผล

ต้องค้นความถี่พันชั่วโมง

ต้องกลั่นกรองกี่ร้อยรอบ

ต้องขบคิดกี่คำคืน

ต้องใช้กระดาษกี่พันหน้า

ต้องตัดต้นไม้กี่ร้อยต้น

ต้องเสียหายต่องี้อีกกี่หยด

เพื่อบรรจุ ความว่างเปล่าของเรา

(ตอน ความรู้ : หน้า7)

มันต้องมีอะไรสักอย่างที่ฉันคาดเดาไม่ถูก

อาจเป็นเรื่องของดาวพลูโตที่เพิ่งถูกเนรเทศ

(ตอน ในเงาภาพเหมือน : หน้า27)

ไหนจึงได้แต่จ่อมจมในทุกข์ระทม

ถ้าโศกสลดนั้นเลิศรสหวานล้ำ

(ตอน คีตกาล บรรณาการแต่เจ้าชาย : หน้า47)

ถ้าในห้องสมุดร้างไร้ผู้คน

(ตอน ข้ามาตามหาบทกวี : หน้า100)

ฉันควรใช้สีอะไรบันทึกถ้อยคำแห่งความเศร้า

(ตอน ฉันควรใช้สีอะไรบันทึกถ้อยคำแห่งความเศร้า : หน้า50)

ถนนสายนั้นจะทอดยาวไปยังแห่งหนใด

ฉันจะบอกผู้คนที่ได้ไหม

ว่าฉันมาจากไหน

ฉันมาที่นี่เมื่อไหร่

และปรารถนาอะไร

(ตอน สระไอน้ำมลายเสียว : ตอน61)

สมมติว่า ไม่มีไม้มลาย

ฉันจะเขียนบทกวีได้ไหม (ตอน สระไอไม่้มลายเสีย : ตอน61)

ผมลืมไปแล้ว

เมื่อวานผมคือใคร ทำอะไร ที่ไหน (ตอน แก้อื้อห้าขา : หน้า63)

รถไฟจะออกจากสถานีแล้ว

แต่มีคำถาม ทำไมคุณไม่ขึ้นล่ะ (ตอน ทำไมคุณไม่ขึ้นรถไฟ : หน้า66)

นกกระจาบสีครามชอบเกาะกิ่งมะกอกจะตายไหมหนอ

น้ำพุอันพิศุทธ์กลางสวนของเราจะเหือดแห้งไหมหนอ

โรงเรียนของหนูจะโดนถล่มทลายไหมหนอ

พรุ่งนี้คุณครูจะได้มาสอนวิชาจริยธรรมไหม

ห้องฟ้าของเราจะแดงและร้อนเป็นเพลิงแบบนี้ตลอดไปหรือ

(ตอน สนามเด็กเล่นของหนูจะมีกับระเบิดไหมหนอ : หน้า82)

พรุ่งนี้เข้าร้านขนมหวานของลุงฮัซซานจะเปิดขายไหม

(ตอน สนามเด็กเล่นของหนูจะมีกับระเบิดไหมหนอ : หน้า83)

ถ้าในห้องสมุดร้างไร้ผู้คน (ตอน ข้ามาตามหาบทกวี : หน้า100)

2.11 การเล่นเสียง (alliteration) เป็นการเลือกใช้คำที่มีเสียงพยัญชนะหรือสระเหมือนกัน เพื่อให้เกิดภาพ เกิดความรู้สึกตลอดจนความไพเราะของเสียงสัมผัส เช่น

โสตสดับสรรพสำเนียง (ตอน ด้วยบทกวีนี้ ฉันจารึกนามให้ท่านซีดีย์ : หน้า19)

ไม่เหลือริ้วรอยแห่งความสุขสงบ (ตอน ด้วยบทกวีนี้ ฉันจารึกนามให้ท่านซีดีย์ : หน้า21)

โลกโมโหสันในอำนาจ (ตอน ด้วยบทกวีนี้ ฉันจารึกนามให้ท่านซีดีย์ : หน้า22)

ประดับประดาพวยพุ่งด้วยน้ำพุสีบสองสาย (ตอน กล้าไม้ประหลาด : หน้า32)

หยาดหยดชื่นชุบชีวาตื่นหลับฝัน (ตอน เจียบังนัจฉาภาษามนุษย์ : หน้า41)

เธอจะสดับตรับฟัง (ตอน จากจักรวาลอันไกลโพ้น : หน้า44)

ใต้ธรณีไร้ผู้คนอย่างเหยียบหลายศตวรรษ (ตอน คีตกาล บรรณาการแต่เจ้าชาย : หน้า46)

ณ ราตรีกาลที่ไม่เคยตื่นเห็นแสงรุ่งอรุณ (ตอน คีตกาล บรรณาการแต่เจ้าชาย : หน้า46)

โอ สหายสูงศักดิ์ผู้งามสง่าเหนือบัลลังก์เจ้าบุรีฝัน

(ตอน คีตกาล บรรณาการแต่เจ้าชาย : หน้า47)

ประดับประดาด้วยดวงดาวดารดาษ

(ตอน ฉันควรใช้สีอะไรบันทึกถ้อยคำแห่งความเศร้า : หน้า48)

ระหว่างโค้งคิ้วงามอน	(ตอน ฉันทายกเป็นนักแม่นปืน : หน้า57)
ทำไมพวกเขาต้องแต่ดินตาย	(ตอน ฉันทายกเป็นนักแม่นปืน : หน้า57)
ถ้าโถมหลังไหลเป็นความรู้สึก	(ตอน ฉันทายกเป็นนักแม่นปืน : หน้า60)
ยามเช้าแสงแดดอุ่นกรุ่นหอมกำซาบกลิ่น	(ตอน แก้อื้อห้าขา : หน้า63)
แล้วปลดความทรงจำอันพะรุงพะรัง	(ตอน แก้อื้อห้าขา : หน้า65)
เอกภพเว้งว่างสิ้นหวัง	(ตอน ทำไมคุณไม่ขึ้นรถไฟ : หน้า66)
ดวงตาซีมหม่นกันเศร้า	(ตอน ทำไมคุณไม่ขึ้นรถไฟ : หน้า67)
รกรรมไม้ครีมีเขียวทยอยปรากฏ	(ตอน จนกว่าพลทหารคนสุดท้ายจากแนวรบจะกลับมา : หน้า69)
ประตูลื่นผู้คนพรั่งพรูออกมา	(ตอน บทเพลงแห่งการไม่มาและไม่ไป : หน้า73)
ดอกไม้หลากสีสันท่าจายกลืน	(ตอน กุหลาบควรจะอยู่ ณ ที่ใด : หน้า81)
สีเหลืองแปลบแปลบคือระเบิดแดงกำฉาน	(ตอน สนามเด็กเล่นของหนูจะมีกับระเบิดไหมหนอ : หน้า82)
ด้วยหมู่แมงไม้ขจีเขียว	(ตอน สนามเด็กเล่นของหนูจะมีกับระเบิดไหมหนอ : หน้า86)
ขอโลกนี้ปรีมเปรมเรียงสำราญ	(ตอน โพนนิพพานกวี : หน้า88)
ระรัวเสียงที่สวรรค์และนรกไม่เคยรังสรรค์	(ตอน เพียงแต่ยังไม่ได้ทาสี : หน้า89)
ฝ่าข้ามคลื่นลมคลั่งทะเลบ้า	(ตอน พิธัสฏี : หน้า93)
บทกวีนี้ปล้ำจันรรจา	(ตอน ข้ามาตามหาบทกวี : หน้า102)

2.12 สัทพจน์ (onomatopoeia) เป็นการใช้นำคำเลียนเสียงจากธรรมชาติ เพื่อให้เกิดภาพในใจได้บรรยายภาพเหมือนจริง ซึ่งไม่พบการใช้ภาพพจน์สัทพจน์ในงานเขียน “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” ของชะการ์รี่ยา อมตยา

2.13 สัญลักษณ์ (symbol) เป็นการนำคำที่มีความหมายหนึ่งสมมติขึ้นแทนสภาพหรือสิ่งต่างๆ เพื่อแนะนำให้คิดตามความหมายสากลเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป ซึ่งไม่พบการใช้ภาพพจน์สัญลักษณ์ในงานเขียน “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” ของชะการ์รี่ยา อมตยา

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษา วจนลีลาในกวีนิพนธ์ไร้ฉันทลักษณ์ : หนังสือเรื่องไม่มีหญิงสาวในบทกวี ของ ชะการีย์ยา อมตยา ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะวจนลีลาในกวีนิพนธ์ หนังสือเรื่อง “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” ในด้านการใช้คำ ด้านการใช้ประโยค และด้านการใช้ภาพพจน์ โดยศึกษาวิเคราะห์จากบทกวีนิพนธ์หนังสือเรื่อง “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” ที่ได้รับรางวัลซีไรต์พ.ศ. 2553 จำนวน 36 บท แต่เนื่องจากรูปแบบประโยคในกวีนิพนธ์ไม่ครบถ้วนตามอักขระวิธีไวยากรณ์ของไทย จึงใช้เกณฑ์วิเคราะห์วจนลีลาในด้านการใช้คำและเกณฑ์วิเคราะห์วจนลีลาในด้านการใช้ภาพพจน์ในการวิเคราะห์แล้วสรุปผลวิจัยดังต่อไปนี้

สรุปผลวิจัย

การศึกษา วจนลีลาในกวีนิพนธ์ไร้ฉันทลักษณ์ : หนังสือเรื่องไม่มีหญิงสาวในบทกวี ของ ชะการีย์ยา อมตยา ที่ได้รับรางวัลซีไรต์พ.ศ. 2553 จำนวน 36 บท ผลการวิจัยสรุปดังนี้

1. เกณฑ์วิเคราะห์วจนลีลา ในด้านการใช้คำ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การใช้คำของชำนาญ รอดเหตุภัย(2519 : 68-78) คำที่พบมากที่สุดเรียงตามลำดับมีดังต่อไปนี้

1. คำนามธรรม จำนวน 46 คำ
2. คำแสดงอารมณ์ จำนวน 30 คำ
3. คำรูปธรรม จำนวน 27 คำ
4. คำภาษาต่างประเทศ จำนวน 17 คำ
5. คำที่มีความหมายโดยนัยและคำต่ำหรือคำหยาบ จำนวน 13 คำ
6. คำที่มีความหมายโดยตรงและคำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ จำนวน 5 คำ
7. ภาษาตลาด จำนวน 3 คำ
8. คำมีศักดิ์ จำนวน 2 คำ
9. คำเลียนเสียงธรรมชาติและคำภาษาหนังสือพิมพ์ จำนวน 1 คำ

2. เกณฑ์วิเคราะห์วจนลีลา ในด้านการใช้คำ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การใช้คำของชำนาญ รอดเหตุภัย(2519 : 68-78) คำที่ไม่ปรากฏในงานกวีนิพนธ์มีดังต่อไปนี้

1. คำเฉพาะกลุ่ม
2. คำภาษาถิ่น

3. คำภาษาพาดิษย์
4. คำผวน
5. คำย่อ
6. คำเลียนเสียงพูด

3. เกณฑ์วิเคราะห์หัวจันลีลา ในด้านการใช้ภาพพจน์ ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์ของคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, (2542 : 11-15) ภาพพจน์พบมากที่สุดเรียงตามลำดับมีดังต่อไปนี้

1. บุคลาธิษฐาน จำนวน 30
2. การอ้างอิง จำนวน 27
3. อุปมาและการเล่นเสียง จำนวน 26
4. ปฏิทรรศน์ จำนวน 25
5. อติพจน์ จำนวน 13
6. ปฏิพจน์ จำนวน 12
7. การซ้ำคำ จำนวน 7
8. นามนัย จำนวน 3
9. อุปลักษณ์, สมญานาม จำนวน 2

4. เกณฑ์วิเคราะห์หัวจันลีลา ในด้านการใช้ภาพพจน์ ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์ของคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, (2542 : 11-15) ภาพพจน์ที่ไม่ปรากฏในงานกวีนิพนธ์มีดังต่อไปนี้

1. สัทพจน์
2. สัญลักษณ์

การอภิปรายผล

ผลการศึกษาวิจัย หัวจันลีลาในกวีนิพนธ์ไร้ฉันทลักษณ์ : หนังสือเรื่องไม่มีหญิงสาวในบทกวีของชะการ์รียา อมตยา ที่ได้รับรางวัลซีไรต์พ.ศ. 2553 จำนวน 36 บท ผู้วิจัยมีข้อค้นพบและประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปราย ดังนี้

การใช้คำพบว่าผู้เขียนใช้เกณฑ์การใช้คำของชำนาญ รอดเหตุภัย(2519 : 68-78) เช่น ความรู้ (ตอน ความรู้ : หน้า7) จิตวิญญาณ (ตอน ด้วยบทกวีนี้ ฉันจารึกนามให้ท่านซีดี : หน้า16) ปัจจเจก! แสดงอารมณ์ความเป็นหนึ่งเดียว, ตัวเอง (ตอน หากฉันตาย : หน้า11) โสตสดับ แสดงอารมณ์ สั่งให้

ฟัง (ตอน หากฉันตาย : หน้า11) ในด้านการใช้ภาพพจน์ชะการิยยา อมตยา มักใช้ภาพพจน์บุคลาธิษฐานมากที่สุด รองลงมาคือ การอ้างอิง ตามลำดับ เช่น

ภาพพจน์บุคลาธิษฐาน

ความซึ้งลาดจงจำข้าพเจ้าไว้ใต้ผ้าห่มผืนเก่า

ความเศร้าแอบซุกในปลอกหมอนเปื้อนน้ำลาย

ขณะที่ดวงดาววิ่งเล่นซุกซนในราตรีกาล

ดวงจันทร์ซีดเซียวกำลังจ้องมอง

(ตอน ไม่เห็นดวงตะวัน : หน้า29)

ภาพพจน์การอ้างอิง

อะไรสักอย่างที่ไอน์สไตน์มิได้คำนวณ

(ตอน อะไรสักอย่าง:หน้า31)

จากหุบเขาสดชื่นหนองน้ำริมฮวงโห

(ตอน กายภาพแห่งความจริง: หน้า42)

ซึ่งกวีนิพนธ์รวมเล่มเรื่อง ไม่มีหญิงสาวในบทกวี ของชะการิยยา อมตยา เป็นร้อยกรองอิสระ มีความสอดคล้องระหว่างรูปแบบและเนื้อหาที่มีความหลากหลาย แม้ไม่มีจังหวะของฉันทลักษณ์ แต่ผู้เขียนสามารถวางจังหวะคำกวีได้อย่างทรงพลัง และสามารถใช้ภาษาที่ทำให้เกิดจินตภาพ มีการสร้างภาพพจน์ที่ลุ่มลึก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บุคลาธิษฐาน การอ้างอิงและปฏิทรรศน์

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษา “วจนลีลาในกวีนิพนธ์ไร้ฉันทลักษณ์”ของนักเขียนท่านอื่นบ้าง
2. ควรศึกษางานเขียนเรื่องอื่นๆ ของชะการิยยา อมตยา เพื่อเปรียบเทียบการใช้คำ สำนวน

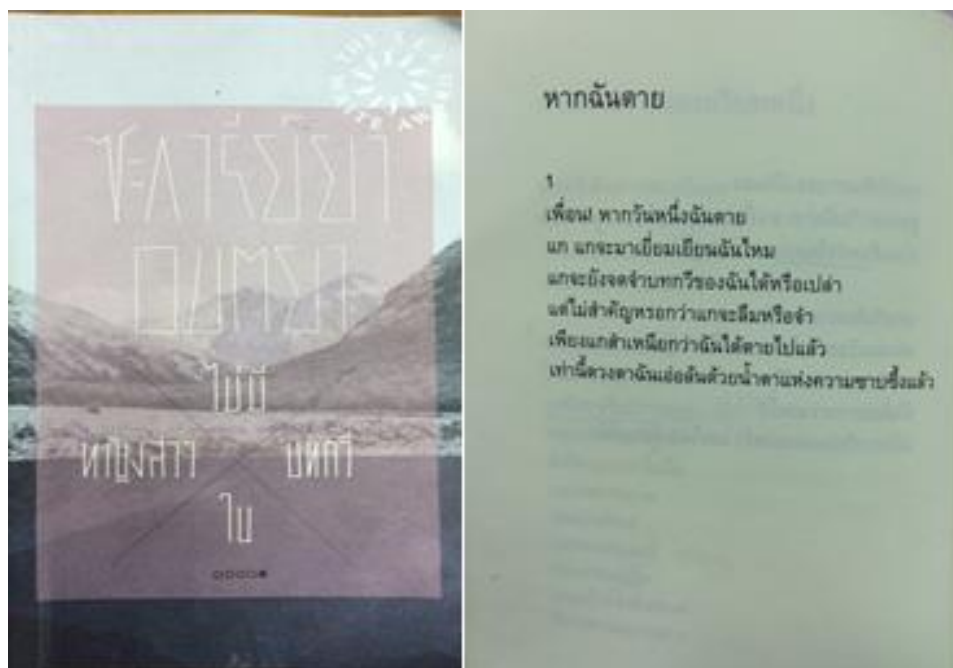
ภาพพจน์

บรรณานุกรม

- กมล การกุศล. 2529. **ทักษะและความรู้ทางภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- กীরติ ธนะไชย. 2547. **ฉันทลักษณ์ในกวีสมัยใหม่ : การสืบทอดการสร้างสรรคและความสัมพันธ์กับสุนทรียภาพ ทางวรรณศิลป์**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจนา นาคสกุล. 2524. **การใช้ภาษา**. กรุงเทพมหานคร: เคล็ดไทย.
- กำชัย ทองหล่อ. 2537. **หลักภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: รวมสาสน์.
- คณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2542. **การใช้ภาษา2**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2555. **วรรณรูป**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย ศิลปากร.
- ชะการ์ียา อมตยา. 2553. **ไม่มีหญิงสาวในบทกวี**. พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพฯ : พิมพ์หนึ่งราตรี.
- ชำนาญ รอดเหตุภัย. 2519. **สัมมนาการใช้ภาษาไทยปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ : การสยาม.
- เต็มสิริ บุญยสิงห์. 2518. **วรรณกรรมวิพากษ์**. กรุงเทพฯ : สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย.
- ธนิกาญจน์ จินาพันธ์. 2546. **กวีนิพนธ์ซีไรต์ไทย : การวิเคราะห์แนวคิดและคุณค่าในกวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัล วรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน(ซีไรต์)**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต สาขา ภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธเนศ เวศร์ภาค. 2533. **ลีลาในงานร้อยแก้วของอังคาร กัลยาณพงศ์**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต สาขา ภาษาไทย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญญา สังขพันธานนท์. 2537. **การปรากฏแห่งวรรณกรรม**. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- นพพร ประชากุล. 2552. **ยกอักษรย่อนความคิด**. กรุงเทพฯ : วิชาษา.
- นวรรณ พันธเมธา. 2527. **ไวยากรณ์ไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร.
- ปรมาภรณ์ ลิมป์เลิศเสถียร. 2538. **ร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ : วิจารณ์ลีลา กับความคิดของกวี**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปาริชาติ วินิจ. 2542. **รูปแบบและลักษณะการใช้ภาษาในวรรณกรรมเพลงยอดนิยม**. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เปลื้อง ณ นคร. 2517. **คำบรรยายวิชาการประพันธ์และหนังสือพิมพ์**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.

- _____. 2535. ศิลปะแห่งการประพันธ์. กรุงเทพมหานคร : ข้าวฟ่าง.
- พรนภา ไทยสิทธิ. 2550. **ลีลาการใช้ภาษานวนิยายเรื่องเพชรพระอุมา**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พรพรรณ กลิ่นแก้ว. 2548. **วิจัยลีลาในงานเขียนของปราบดา หยุ่น**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต สาขา ภาษาไทย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542**. กรุงเทพมหานคร :
นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชั่น
- รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. 2541. **วรรณคดีวิจารณ์ไทย พ.ศ. 2325-2453**. กรุงเทพฯ : ประพันธ์สาส์น.
- เรณู รอดทัฬห. 2550. **ลีลาการใช้ภาษาในงานเขียนของพัชรศรี เบญจมาศในเนชั่นสุดสัปดาห์ ระหว่าง
ปี พ.ศ. 2545-2548**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สายทิพย์ นุกูลกิจ. 2534. **วรรณกรรมปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.
- อนุমানราชธน, พระยา. 2515. **การศึกษาวรรณคดีและวรรณศิลป์**. กรุงเทพฯ : บรรณาการ.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2544. **ภาษาศาสตร์สังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- _____. 2545. **ภาษาในสังคมไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- อุปกิตศิลปสาร, พระยา. 2546. **หลักภาษาไทย**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์.

ภาคผนวก

สวพ.
 มทร.สุวรรณภูมิ